...Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

44-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

№ 293 (11279)
1966 оной
декабриин 14,
среда

сэн 2 мүнгэн

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй, Министрнүүдэй Совэдэй орган

ҮБЭЛЖЭЛГЫН ШИИДХЭХЫ ҮЕ

МАЛАЙ үбэлжэлгын захалһан сагһаа хойшо хоёр һара боложо байна. Мүнөө республикымнай совхоз, колхозуудай һаалиин фермэнүүдтэ үнеэд олоороо тугаллажа, һү ехээр һааха харюусалгатай саг ерэбэ. Мүн хонидой мянга гаран отарануудта түл абаха үе дүтэлжэ, хээли ехэтэй хонидоо зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалха, хото хорёогоо, бүхы хэрэгсэлнүүдээ түгэс бэлэн болгохо эрилтэ табигдана. Тэрэшэлэн гахайшад, шубуушадайшье ажалда халуун хаһа орожо, тэдэнэр поршоонхонуудые абаха, үндэгэ суглуулха түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө оролдоно. Тиигэжэ малай үбэлжэлгын шиидхэхы үе ерэбэ гээшэ.

Колхоз, совхозуудаймнай олон мянган малшад Агууехэ Октябриин социалис революциин 50 жэлэй алдарта ойе ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтаха гэһэн бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсожо, тэдэнэр малаа һайнаар ондо оруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, түл түрэсэеэ гарза хоролтогүйгөөр томо болгохо хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлнэ. Аймаг, нютаг бүхэндэ ажалай түрүүшүүл шэнэ эрэбхи гаргажа, мүрысөөнэй эршэ улам шангадхана.

Һаяхан Сэлэнгын аймагай түрүү һаалишад партиин райкомдо сугларжа хөөрэлдэхэдөө, һү һаали ехээр абадаг урдынгаа нэрэ солые дахин һэргээхэ, ойн баярай жэлдэ үнеэн бүриһөө 3—4 мянган килограмм һү һааха гэһэн уряалтайгаар аймагайнгаа һаалишадта хандаба. Сэлэнгын совхозой суута һаалишан Надежда Тадвашкина байгша ондо үнеэн бүриһөө 4000 килограмм һү һаажа, шэнэ жэлдэ тэрээнээ 4100 килограммда хүргэхэ гэжэ шиидэбэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой солото һаалишан, Социалис Ажалай Герой Пылжит Жалсанова баһа энэ бэрхэ һаалишанһаа дутуугүй һү абаха зорилго урдаа табинхай.

Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын мэдээжэ һаалишан Зоя Ивановна Колесова нютагайнгаа һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэришэнэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөе толгойлжо ябана. Энэ һаалишан ерэхэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 3950 килограмм һү һаахаар шиидэнхэй. Прибайкалиин аймагай һаалишад, малшадай мүрысөөе «Прибайкалец» колхозой һаалишан Ирина Спирина ударидана.

Буруу, хашарагуудые түргэн зуура шахан таргалуулжа, шэнэ жэлэй эхеэр 3 центнертэй болгожо, гүрэндэ тушааха гэжэ Яруунын аймагай ажахынууд ехээр оролдолго гаргана. Мүнөө эндэхи ажахы бүхэндэ шахан таргалуулха малай тусхай гүүртэнүүд эмхидхэгдэнхэй. Илангаяа Яруунын, Нисэнгын совхозуудта, «Дружба» «Коммунизм» колхозуудта энэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Эдэ ажахынуудай дүй дүршэлтэй танилсахаяа Захааминай, Кабанскын, Загарайн аймагуудай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ерээ. Тэдэнэр нютагтаа бусаад, яруунынхидай жэшээгээр шахан таргалуулха малай гүүртэнүүдые бии болгоно. Энэ һайшаалтай.

Түрүүшүүлэй, түрүү ажахынуудай малай үбэлжэлгые урагшатай һайнаар ябуулжа, гүрэндэ һү, мяха худалдаха түсэб уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байхада олохон ажахынуудта, гүүртэ, отарануудта ажалай эмхидхэлэй һула дээрэһээ адууһа малай тамираа алдаха, үхэл гарзада орохо ушар үзэгдэһөөр. Үбһэ тэжээлээр элбэг байбашье, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй тэрэнээ зүбөөр хубаарилжа, гүүртэ, отарануудта саг соонь үгөөгүй байһан дээрэһээ жэжэ мал зүдэрнэ, үнеэд һү шэмээ татана. Иимэ баримтанууд Хориин аймагай Хэжэнгын, «Первомайский» совхозуудта, Хяагтын совхоздо бии. Хонидой хурьгалха ойртошоод байхада дулаан һайн байра бэлдээгүй байһан отарануудшье эндэ дайралдана.

Шалгалта хээд үзэхэдэ, хэдэ хэдэн ажахынуудта үбһэ тэжээл ямаршье хэм хэмжүүргүйгөөр гаргашалагдана, нишэ тиишээ үригдэнэ. Нийтын һүрэг соо үмсын мал олоороо баригдажа, үбһэ тэжээлыень хороолсоно. Зэдын аймагай «Мир» колхозой, «Октябрьский» совхозой гүүртэ, отаранууд дээгүүр үмсын хэдэн зуун үхэр, хонин тэжээгдэжэ байһаниинь элишэлэгдээ. Үбһэ тэжээл гаргашалгын хойноһоо шанга хиналта табигдаагүйһөө боложо, тэрэниие хулгайлха, үбэршэлхэ баримтанууд Улаан-Үдын аймагай «Улаан Оронго» колхоздо гараһан байха юм.

Иимэрхүү дутагдалнуудай бии байһан дээрэһээ адууһа мал олоороо гарзада ороно. Үнгэрһэн ноябрь һарада нёдондоной энэ үеынхиһөө зуун үхэр, 116 гахай, 158 хонин олон үхэһэн байха юм. Улаан-Үдын аймагай ажахынууд ноябрь һарада нёдондоной энэ һарынхиһаа дүрбэ дахин олон эбэртэ мал гарзалуулаа. Тэрэшэлэн Хориин, Зэдын, Яруунын аймагуудай ажахынуудта малайнь үхэл гарза хоёр дахин ехэ болоо. Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын аймагуудай колхоз, совхозуудта үнгэрһэн һарада хонид нёдондонойхиһоо хоёр дахин олон гарзада ороо. Баргажанай, Яруунын, Кабанскын аймагуудай ажахынууд гахай нёдондонойхиһоо холо олоор үхүүлээ.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, олохон ажахын хүтэлбэрилэгшэд, «үбһэ тэжээл элбэг, үбэлжэлгэ үнгэрнэл бэзэ» гэһэн бардам һанаанда абтажа, гүүртэ, отарануудай байдалые һайса хинангүй байжа, малай үхэл гарзада орохо ябадалые усадхаха хэмжээ саг дары абаагүй байһыень гэршэлнэ. Мүн аймагуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд колхоз, совхозуудаар ябажа, эмхидхэлэй хүдэлмэри биратай хэнэгүй, түрүүшүүлэй дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгохо тушаа бодото хэмжээ абанагүй, тэндэхи хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ шанга эрилтэ табинагүй гээшэ.

Энэ жэлдэ үбһэ тэжээлээр дутамаггүй байгаад, малаа үхэл гарзада оруулха гээшэ гэмтэ хэрэг гэжэ тоологдохо ушартай. Партиин райкомууд малай үбэлжэлгын ябасые хаа хаанагүй шалгажа, тэндэ ушарһан дутагдалнуудые дары усадхаха тушаа бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Ехэ ехэ уялгануудые абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө өөдэтэй юумэ хэдэггүй, бүхы хүсөөрөө оролдодоггүй хүнүүдтэ зохихо хэмжээ абаха саг ерээ. Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозойхид малай үбэлжэлгые үхэл гарзагүйгөөр үнгэргэхэ гэһэн уялга абаһан, тиимэ арга боломжотойшье. Теэд энэ колхоздо гансахан ноябрь һарада 146 хони, 31 үхэр үхүүлһэн байна бшуу. Иимэ байдалые хаража байгаад, партиин Зэдын райком ямар хэмжээ абааб? Мүнөө дээрээ хооһон.

Малай үбэлжэлгын шиидхэхы үедөө ороод байхада, иимэ һанаа амараар, хайша хэрэгээр тэрээндэ хандажа болохогүй. Үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, малай ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хүдөөгэй бүхы коммунистнууд, комсомолшууд, эдэбхитэд хабаадуулагдаха, малшадай дунда эмхидхэлэй, ойлгуулгамжын хүдэлмэри ябуулха ушартай. Малай үхэл гарзада ороһон шалтагаание элирүүлжэ, зэмэтэ хүнүүдыень олоод, зохихо хэмжээ абаха болоно.

Нүхэд малшад! Совет засагай 50 жэлэй ойе эрхим бэлэгтэйгээр угтахын тула малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхые бүгэдөөрөө тэмсэел.

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ХОЁР БАЯР

...эшээтэ һайнаар ажаллажа байһан хүндэ ямаршье хуби зол ...г гээшэ бэзэ. Залуу механизатор Владимир Ошоров тракторай ...а һуужа бэрхээр ажаллаһанайнгаа түлөө Россиин Федерации до...элгэрһэн мүрысөөндэ шалгаржа, «Социалис мүрысөөнэй от...к» гэһэн тэмдэгтэ хүртэбэ.

Тэрэнэй хоёрдохи баярынь: оронойнгоо ниислэл—Москвада ..., СССР-эй арадай ажахын туйлалтые харуулһан выставкэдэ ...даа. Жэшээтэ механизатор байһан туладань Кировэй нэрэм... колхозойнь правлени иимэ хубида хүртүүлээ.

...ын аймаг.

П. ЖУЖАЕВ.

...ЭЛДӨӨШЬЕ ТАРГАЛНА

...И. «Первомайский» совхо...бадахи отделениин малшан ... Гармаева 60 буруу даа...даг. Үбэлэй хэды хүйтэн ...ье, энэ эхэнэр оролдосо...о ажаллажа, бурууну удаа ...тай, гадартай болгоно. Үнгэрһэн ноябрь һарада тэдэнь толгой бүриин 572 граммаар нэмээгдээ. Малшан Гармаевагай эдэ буруудые тушаажа абаһан сагһаань хойшо тус бүриинь шэгнүүрые 53 килограммаар дээшэлүүлэгдэбэ.

Д. ДОРЖИЕВ.

Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозойхид энэ жэлдэ 22 мянган тонно шэбхэ поли дээрэ гаргахаар хараална. Мүнөө арбаад мянган тонно шэбхэ гаргагдаа.

Ф. СОРОКИНАЙ фото.

...н үүсхэл һабагша ехэтэй

...Үдэ городоймнай Желез...районой ажалшад Мос...Ленинградай түрүү пред...дай үүсхэл дэмжээд, ...олон материалнуудые ...р гаргашалха, арьбалха ...рысөөндэ оролсоһон бай...ша оной туршада 368 ...а, 6 тонно үнгэтэ ме...15 мянган киловатт-час ...ерги, 2800 тонно түли... мянган-литр бензин, ... тонно дизельнэ түлишэ ...эжэ оронойнмнай ажал...лаа.

...й промышленна пред...дай коллективүүд ме...риалнуудые алмаха та...ан социалис уялгаяа ...үүргэжэ байнхай. Энэ...һарын үрэ дүн элишэлнэ. ...предприятинууд энэ ху...620 тонно хара, 61 тон... металл, 6,7 миллион ...час электроэнерги, 9700 ...ишэ, 760 мянган литр ...300 тонно дизельнэ түл...һан байна.

...ив-вагон заһабарилгын ...Улаан-Үдын ТЭЦ-эй, ло... депогой, Буряадай ав...иин 1-дэхи автоажа...ктивүүд энэ мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлаба.

Жэшээлхэдэ, локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд металл гамтайгаар гаргашалха гэжэ ехэ оролдолго гаргана. Урдань миин металлолом болоно хаягдадаг буладай таһархай. үлөөдэһэн үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг болоо. Энээнэй ашаар жэл соо 95 тонно хүрэтэр сортовой металл алмаха арга олдобо. Урдань двигательнүүдэй зарим секци ганса шэнэ зэдээр хэгдэдэг хуушарһаниинь хаягдадаг байгаа. Энэ ушар заһабарилагшадай анхарал хандуулаа. Бодожо, туршажа үзэһэнэй һүүлээр секци заһабарилха шэнэ арга олдобо. Хуушарһан секцинүүдтэ шэнэ зэдээр электро-гагнуури хэгдэдэг болоо. Иигэжэ жэл соо 32 тонно зэд алмагдаба.

Заводой коллектив жэлэй эхинһээ хойшо 193 тонно прокат, 61 тонно үнгэтэ металл, 108 тонно булад, 712 тонно түлишэ, 3,4 миллион киловатт-час электроэнерги алмажа шадаа.

Металл, материал алмаха мүрысөө үргэлжэлүүлжэ байһан коллективүүд энэ талаар үшөө ехэ үрэ дүн туйлаха байһанаа мэдүүлнэ.

...Мүнөөнһөөл оролдохо

...й ЦК-гай майн Пленум ...алан, сабшалан һай...хүдэлмэридэ онсо анха...улха гэжэ тэмдэглэгдээ. ...гэһэнһээ хойшо нютаг ...эрхэ байдалые харал...ой ажал хэгдэһэн. ...совхоздошье энэ талаар ... хүдэлмэри хэгдэһэн. ...шье үшөөл ехэ. Хэдэн ...ктар намаг, болдог газар ...игүй хэбтэһэн зандаа. ...Могой-Горхон, Шимкэх, ...тоголдо илангаяа ойроо ...сабшалангай газар нэм...э жэлдэ зарим газарыень ...ахалаа һэмди. 722 га ...ай газарта элдүүрилг...э хэгдээ. Тиихэдэ 64 га ...ай шэнэ газар элдүүри...э бүхы хүдэлмэридэ ...эрээ 32 мянган түхэриг ...гдаа. Ерэхэ жэлдэ 280 ...раалангай шэнэ ба боро ...үрилхээр хараалнабди. ...луговодууд муу бэшээр ...гэжэ тэмдэглэхэ хэрэг...год коммунист Б. Б. ...100 га сабшалангай газарһаа гектарай дунда зэргээр 18 центнер үбһэ ургуулжа абаа. Совхозой бүхы сабшаланһаа гектарай дунда зэргээр 9,2 центнер ургаса хуряагдаа.

Нүхэд Санжихаева, Дариддэв, Хармаганов, Сымбелов, Солдатов гэгшэдэй даадаг ажахын зоосоондо ороһон бригада шэрүүн хүйтэн уларилтай Монды гэжэ газарһаа дунда зэргээр гектарай 9—10 центнер үбһэ хуряагаа.

Агуу ехэ Октябриин революциин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсон, совхозой эдэ хонишод ооһэдынгөө хүсөөр сабшалангаа үтэгжүүлжэ, элдүүрилээд, гектар бүриһөө адагынь 12 центнер ургаса хуряахабди гэжэ мэдүүлнэд.

Ерэхэ жэлэйнгээ баян ургасын түлөө тэмсэхэ гэбэл, мүнөөнһөө нуга, сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргаха, тошо ехээр халяаха, саһа тогтоохо шухала.

А. ГАРМАЕВ,
Туранай совхозой парткомой секретарь.

Түнхэн.

Бултадаа мүрысэебди

Һаяхан аймагай партийна комитет колхоз, совхозуудай урдын һаалишадые суглуулжа, һонирхолтой, һургаал абамаар ехэхэн хөөрэлдөө үнгэргөө. Мэргэжэлтэд, һаалишад зүбшэжэ, ехэ һүнэй түлөө һаалишадай хоорондо социалис мүрысөө үргэн далайсатайгаар ябуулха гэжэ шиидэбэд. Энээн тухай Юроогэй бэрхэ һаалишан Пылжит Жалсанова бэшэһэн байна.

Манийе түрүү һаалишад гээд нэрлэдэг. Бусад һаалишадта орходоо ехэ һү һаадаг байһандамнай тиигэжэ гү. Тэрэншье зүб байжа болохо. Юуб гэхэдэ, тон адли эрхэ байдалда байгаад, хоёр ондоо үрэ дүнгүүдтэй байдаг ушар али олон үзэгдэгшэл ха юм.

Һү ехээр һааха арга боломжо манайда бии. Манай аймаг һү һаалгаар урданиишье суурхажа байһан. Эгээл тиимэһээ ехэ һүнэй түлөө мүрысөө гэжэ нүхэд һаалишадаа уриһан байнабди.

Би хорин гурбан үнеэтэйб. Эдэ үнеэдые зургаан жэлэй туршада һаажа байнаб. Үнгэрһэн жэл үнеэн бүриһөө 3223 литр һү һаагаа һэм. Энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 3500 литр һү һаахаб гэжэ уялга абааб. Абаһан уялгаяа Агууехэ Октябриин 49 жэлэй ойн үдэр хүрэтэр бэелүүлээб. Жэлэй дүүрэтэр үнеэн бүриһөө үшөө 500 литр һү һаахаб гэжэ мэдүүлхэ байнаб. Тиигэжэ үнеэн бүриһөө 4000 литр һү һааха болоноб. Хэрбээ һайнаар оролдоод, ажаллаад байбал, энэ амжалта ямарханшье сагта бэелүүлэгдэхэ байха гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Ямар ажаллаахадаа иимэ ехэ амжалта туйлана гээшэбта гэжэ намһаа ходо хүнүүд һурагша. Манай ажалда тиимэ онсо нюуса юумэн гэжэ юун байхаб даа. Тиигэбэшье, өөрынгөө ажал хүдэлмэриин зарим тэды дүй дүршэл тухайгаа хөөрэхэ һаналтайб.

Ажалаймнай гол шухалань юуб гэхэдэ, жэлэй дүрбэн сагта малаа шадажа эдеэлүүлхэ, харууһалха хэрэг болоно. Малаа эдеэлүүлхэдээ үбһэ тэжээлыень бага багаханаар үгэдэгби. Юуб гэхэдэ, мал дуратайгааршье эдидэг, эдеэ хоолынь шэнгэстэйшье байдаг. Зарим зонууд үнеэгээ һаажа байхадаа тэжээл үгэдэг. Энээниие би тон буруу гэжэ тоолодогби. Юуб гэхэдэ, зарим ушарта һаажа байхадаа эдеэлээгүй һаа, һүеэ хараа байса доошонь оруулдаг. Түрүүшээр үнеэдтэ силос багаханаар үгэдэгби. Үнеэгээ һааһанайнгаа һүүлээр талха тарянай зүйл уһантай холижо үгэдэгби.

Илангаяа зунай сагта талха тарянай зүйл гидролизно аргаар буйлуулһан һолоомотой холижо үгэхэдэ һайн. Үбэлдөө бүдүүн тэжээл, һолоомо хэршэжэ, жэжэ болгоод, уһанда дэбтээжэ, бага багаханаар үгэхэдэ һайн гэжэ һанагшаб. Үбһэ тэжээл соогоо мочевинэ хэхэдэ ехэ зохид. Һаалгажа байһан үнеэдээ илангаяа һайнаар эдеэлүүлхэ хэрэгтэй бшуу. Үнеэн бүхэнөө зан абариһаань эхилээд, бултыень мэдэхэ шухала. Эдеэлүүлхэдээшье ямар үнеэндэ хэды шэнээн тэжээл үгэхээ тодорхойлхо хэрэгтэй. Тугаллаха үнеэе 3—4 үдэр бэлшээридэ гаргангүй байлгажа, амаруулдагби. Үнеэе саг болзор соонь һаахаяа болижо шэргээхэ гээшэ баһал нэгэ удхатай байха. Тугаллахынь урда тээ, үнеэнэйнгээ хүхэ дэлэнгые эльбэжэ, нидхэржэ, массаж хэдэгби. Хэрбээ хүхэ дэлэнгынь дан хатуу һаань, халуун уһаар һайса угаадаг хүм. Тугаллахынь урда тээ иимэ компресс хэхэдэ угаа һайн юм. Хүхэ дэлэнгынь зөөлэн болоно, тугаллаһанайнь һүүлээр һаахада угаа ульгам байдаг. Һая тугаллаһан үнеэе сүүдхын 3—4 дахин һаадагби. Зарим ехэ һүтэй үнеэе 5—6 дахин һаахада болоно. Һааһанайнгаа һүүлээр дэлэнгынь нидхэрдэгби. Тэрэнь үдын һаалгын үеэр хэгдэдэг. Долоо һарын туршада үнеэд сүүдхын гурба дахин һаагдадаг. Долоо һараһаа сааша болоходонь сүүдхын хоёр дахин һаажа захалдагби. Һүнэйнь бага болохо бүри үнжөөд һаадагби. Үдэр соо нэгэ литр һү үгэдэг болоходонь үнеэгээ һаахаа болидогби. Энэ үедэ үбһэ тэжээлыншье нилээд хороогдодог. Гол түлэб һолоомон үгтэдэг байха юм.

Зунай сагта гансал бэлшээреэр хиэрлагдадаг. Илангаяа гунжан үнеэдые шадажа һааха хэрэгтэй.

Дэлгэнэжэ ябаһан гунжан үнеэд һаалишадта зургаа долоон һара урид үгтэдэг. Тэдэ үнеэдые анха түрүүн уяжа һургаха хэрэгтэй. 20—25 килограмм силос, 5—10 килограмм хэршэжэ буйлуулһан һолоомо, 8—10 литр уһанда худхаһан талха тарянай зүйл үнеэн бүхэндэ үгтэдэг. Иимэ рацион үнеэнэй һүе нилээд дээшэлүүлдэг. Тугаллахаһаань хорин хоног урда тээ хүхэ дэлэндэнь массаж хэжэ захалдагби. Түрүүшээр миин дүмүүхэнээр эльбээд, һүүлээрнь дэлэндэнь массаж хэжэ, халуун уһаар компресс табидагби. Иигэжэ гунжан үнеэдые эдеэлэжэ, харууһалжа байхада номгоншье, зангаар һайншье, һүтэйшье болодог. Зүбөөр харууһалһан үнеэдэй түлэншье һайн, томо дорюун байдаг. Үнеэн бүриһөө тугал абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ манай нангин уялга. Эгээл тиимэһээ зоотехническэ гуримай ёһоор саг болзор соонь үрэжүүлгэ хэгдэдэг. Үнеэд тугаллаһанайнгаа һүүлээр 20—21 хоногһоо ототой болодог. Энэ саг болзорые тон нарииваар адаглан хаража байха шухала. Үбэлэй дан шанга хүйтэнэй болоходо үнеэд саг болзор соогоо ототой болодоггүй. Энэ ушарые мүн лэ хараадаа абаха хэрэгтэй. Тугаллаһанайнь һүүлээр 18 хоноһон хойнонь үнеэдээ синестролоор таридагби. Иимэ тарилга хэхэдэ түргэн ототой болодог.

Бүхы хүдэлмэри саг болзор соо хэһэнэйнгээ ашаар лэ үнеэн бүриһөө тугал абажа, түлжүүлэгдэнэ. Нэгэшье үнеэмни һубайрдаггүй. Иимэл даа нүхэд һаалишад, тиимэ тусхай нюуса юумэн ажал хүдэлмэридэмни үгы гэжэ һананаб. Бултал һаалишадай хэжэ байһан ажал ха юм. Бии байһан арга боломжоёо тооложо үзөөд, Агууехэ Октябриин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, социалис мүрысөөндэ оролсон, үнеэн бүриһөө 4100 литр һү һаахаб гэжэ мэдүүлхэ байнаб. Хүндэтэ һаалишад, ехэ һүнэй түлөө мүрысэел даа, бултадаа.

Н. ТАДВАШКИНА,
Сэлэнгын совхозой һаалишан.

КРЕМЛЬДЭХИ СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ОРДОН СОО КОНЦЕРТ БОЛОБО

Корейн Арадай-Демократическа Республикын Пхеньянай дуу бөлон хатарай ансамблиин түгэсхэлэй наада харахаяа хэдэн мянган москвагайхид декабриин 12-то Кремльдэхи Съезднүүдэй ордондо ерэбэ. Манай оронйдо энэнэй урда тээ айлшалжа ерэһэн гайхамшаг коллективэй уран шадабаритайнь совет хүнүүдэй уулзаһан хоёрдохи уулзалга болоно.

Ехэ амжалтатайгаар үнгэрһэн тус концертые нүхэд А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, В. П. Мжаванадзе, Ш. Р. Рашидов, В. В. Щербицкий, Ю. В. Андропов гэгшэд ерэжэ хараа.

Тэрэшэлэн СССР-эй Культурын министр Е. А. Фурцева, КНДР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ким Бен Дик болон бусад мүн лэ концертдэ ерэһэн байна.

(ТАСС).

...рдэмо дохёо

«ГЭМЫНЬ УРДАА, ГЭМШЭЛЫНЬ ХОЙНОО»

...ө үбэлэй сагта үхэр малые ...үдэрһөө байха, хахадшье ...соо үбһэ тэжээлээр таһал... дутаагаа һаа, гансата ...а, ашаг шэмээ эрид тата...ту. Шэмэрүүн хүйтэн гам...эшэ, ямаршье малые аба...э борьбо дээрэнь борсойлго...

...ие малшан бүхэн һайн ... бшуу.

...аг Хаяа нютагай һаалиин ... дээрэ нэгэ иимэ юумэн ... Отделениин эрхилэгшэ Д. ...в фермые даагша Д. Юмов ...й гэмээр тус фермын үнеэд ...тэжээлээр дуталдажа. 2—3 ...хооһоор шахуу мөөрэлдэжэ ... Энээнһээ болоно, эдэ ...үдтэ үнеэдтэнь талха тарянай зүйл буйлуулжа үгтөөгүй, һогооборшье үбһэн эдюулэгдээгүй. Гансал хуурай һолоомо, бага зэргэ силос үгтэһэн байна. Тиимэһээ үнеэдынь гансата хөжоржо, фермынхид урда тээнь үдэрэй хамта 360—370 килограмм һү һаажа байһан аад, эдэ гурбан үдэр соо 340 килограммда орошоо.

— Үбһэ тэжээлнай дууһахаяа байна. Асаруулжа үгыт гэжэ отделениин эрхилэгшэдэ яһала хэлээ һэм,—гээд фермые даагша Д. Юмов бэеэ сагааруулна.

— Тиимэ юумэ намда хүн хэлээгүй,—гээд отделениин эрхилэгшэ Д. Цыренов урдаа оруулнагүй.

Иигэжэ хүтэлбэрилэгшэдэй зэмээ бэе бэедээ хэдышье хаялсажа, гэмэрэлдэхэдэнь эдэ гурбан үдэр соо хосорһон 250—260 килограмм һүниинь бусаагдахаяа болёо. Энээн тухай эртэнһээ бодомжолхо байгаа ха юм. Одоол «гэмынь урдаа, гэмшэлынь хойноо» гэдэг энэл бшуу.

— Үнеэдэйнгээ үлэн хооһон байһан эдэ 2—3 хоног соо һааляшан бүхэн үдэрэй адагынь 5—10 килограмм һү дутуу һаагаа. Хайран һүн! Ходо иигэжэ байха болоо һаа, юунһээшье доро гээшэ,—гэжэ эндэхи түрүү һаалишан Цыпилма Шодоева хэлэнэ.

Саашадаа иимэ түлюур туйган байдалай дахин тохёолдохогүйн тула колхозой правлени, партком зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

К. БОБРОВ.

Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхоз.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангагшадай слёт

Мүнөөдэр Улаан-Үдэ хотодо ВЛКСМ-эй обкомой үүсхэлээр ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангагшадай—залуу түрүүшүүлэй слёт нээгдэбэ. Эндэ худалдаа наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, хэлхеэ холбооной эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, жолоошод, авиаторнууд, оёдолшод, парикмахернууд гэхэ мэтэ—арбан ондоо янзын ажал хүдэлмэри бүтээдэг түрүүшүүл—республикын аймаг, хизаар бүхэнһөө 600 хүн сугларба. «Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгада комсомол ёһоор хандая»,—иимэ уряа доро тус хуралдаан үнгэрхэ юм. Элидхэлшэнь—ВЛКСМ-эй обкомой секретарь **Г. К. Жукова.**

Эндэ ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха хүдэлмэридэ комсомолой эмхинүүдэй ямараар оролсоһон, ямар дүй дүршэл олоһон тухай дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болохоһоо гадна, шиидхэгдээгүй асуудалнууд тушаа ехэхэн анхарал хандуулагдаха юм.

Сугларагшадай танилсахын тула эрхим һайнаар бүтээгдэһэн эд хубсаһанай, амта һайнтайгаар буйлуулагдаһан эдеэ хоолой болон бусадшье зүйлнүүдые харуулһан выставкэ эмхидхэгдэбэ.

Мария Марущак —Улаан-Үдын оёдолой «Одон» ательедэ оёдолшон юм. Энэ хүмнай арад зониие шанартай, һайн хубсаһаар хангахын түлөө оролдоно. Тэрэ политехническэ институтда заочноор һурадаг.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

Совет засагай 50 жэлэй ойдо

ХҮН БҮХЭН ХУБИТАЯА ОРУУЛХАЛ

Хяагтын аймагай „Родина" колхозойхидой 1967 оной социалис уялгаhаа

АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН алдарта 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ мүнөө орон доторонай социалис мүрысөөн үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэржэ байна. Манай республикын колхоз, совхозуудшье энэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абана. Энээн тухай газетэнүүдтэ уншажа, радиогоор шагнажа баясанабди.

Республика дотороо энэ мүрысөөнэй эхи табиhан Мухар-Шэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой, Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажалшад, малшадай үүсхэл уряае манай артелиинхид hайшаан дэмжээд, алдарта ойн жэлдэ ехэ амжалта туйлахын тула хам орон тэмсэхээр шиидэнхэй. Гадна Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид республикын хэдэн колхозуудые мүрысөөндэ уряалхадаа, тэрэ тоодо манайшье ажахые нэрлэлсэhэн байна ха юм. Артелиимнай малшад, ажалшад тэрэнииень тон хүндэтэйгөөр хүлеэн абаад, бидэшье энэ ехэ hайн hайхан хүдэлөөнэй хажуу талада байхагүй, бүхы хаба шадалайнгаа зэргээр хүдэлхэбди гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Тиигээд ерэхэ 1967 оной социалис уялга абахынгаа урда тээ өөhэдынгөө бүхы арга боломжо, үшөө элирүүлэгдээгүй нөөсэнүүдые хуу харалсажа үзөөбди. Эндэ миил хооhон аман байна гээд хубхай ехэ уялга абаад, hүүлдэнь дүүргэнгүй, эшэхэ нюургүй өлдэб шалтагаан дурдаад hуужа болохогүй ха юм. Мүн бэрхэшээлhээ айгаад, бэеынгээ амарые хаража ахир бага уялга абаад, hэнтэргүй hууха болоо hаа, баhал таарахагүй.

Ерэхэ жэлэй социалис уялга баталан абахынгаа урда тээ бригада, фермэ, гүүртэ, отара бүхэндэ ябажа, механизаторнууд, hаалишад, малшад, хонишодтой бүхы талаhаань зүбшэн хэлсэжэ, хүн бүхэнэй арга боломжые, хүсэл эрмэлзэл, мэргэжэл шадабарие харалсажа, энэ уялга абтаа.

БАЙГША ОНДО колхознай бүхы hалбаринуудтаа муу бэшэ үрэ дүн туйлтаа. Гүрэндэ ороохо таряа, саахарай свёкло худалдаха жэлэй түсэб хоёр дахин үлүүлэгдэв. Мяха, hү худалдаха жэлэй түсэбшье дүүргэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Плёнумэй шиидхэбэринүүдэй бэелүүлэгдэжэ эхилhэнэй ашаар ажахын бүхы hалбаринуудта олзо доходшье ехэ абтаа. Хэрбээ нёдондо бүхы жэл соо миллион хүрэхэгүй олзо доход оруулhан байбал, мүнөө үнгэрhэн 11 hарада тэрэнhээ ехэ доход абтанхай.

Эдэ зарим тэды үрэ дүнгөөрөө hанаагаа амарангүй, колхозойхиднай Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ бүри hайнаар, бүри оролдосотойгоор хүдэлхэ зорилготой.

Бүхы баялигай эхин—ороохо тарялан болоно. Таряа талхан элбэгээр ургабал, адууhа мал түргэн олошорхо, hү, мяха, ноохо, үндэгэн элбэгээр үйлэдбэрилэгдэхэ бшуу. Тиимэhээ саашадаа ороохо тарянай ургаса улам дээшэлүүлхын тула зүб, ажахыдаа таарамжатай севооборот табижа, тэрэнээ ерэхэ жэлhээ хүсэндэнь хүргэхэбди. Илангаяа газар тарялан эрхилэлгын культурые улам дээшэлүүлхэбди.

Тиигэжэ бүхы тарялантай га бүриhөө түсэбэй ёhoop 11,5 центнер абаха байбал, дунда зэргээр 13 центнер ороохо, тэрэ тоодо 14 центнер шэниисэ хуряахабди. Энээнэй ашаар бүхыдөө 75 мянган центнер таряа үйлэдбэрилжэ, 18 мянган центнерынь гүрэндэ худалдагдаха юм. Гектар бүриhөө 90 центнер хартаабха, 200 центнер овощ, мүн 100 центнер түсэбэй орондо 120 центнер саахарай свёкло ургуулхабди. Тиихэдэ бүхыдөө 20 мянган центнер саахарай свёкло, найма мянган центнер хартаабха үйлэдбэрилэгдэхэ байна. Энэмнай байгша онойхиhоо hураггүй ехэ.

Ороохо тарянай ургаса дээшэлүүлхэ уялга абахадаа, колхозойнгоо түрүү бригадануудай туйлаhан үрэ дүн дээрэhээ үндэhэлнэбди. Артелиин 3-дахи бригада (бригадирынь Н. Савиновский), 2-дохи бригада (бригадирынь С. Степанов) энэ жэлдэ га бүриhөө 16 центнер ургаса абаа.

Хэнайшье мэдэhээр ороохо тарянай, саахарай свёклын, хартаабха, овощой эды шэнээн ургаса миил зүндөө, байгаалиин үршөөлөөр туйлагдашахагүй байhаниинь мэдээжэ. Гансахан хура бороодо найдаад, га бүриhөө 13—14 центнер таряа абахабди гэжэ мэдүүлхэ болоо hаамнай зохихогүй. Тиимэhээ ерэхэ жэлдэ гансахан тарялан дээрэ 14,2 мянган тонно наг шэбхэ гаргахабди. Мүн минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэгдэхэ. Горитой тарялан дээрэ буртаг үбhэ сэбэрлэхын тула самолёдоор хоро хаюулхабди. Нилээд ехэ газар уhалхабди. Бүхы ороохото ургамалнууд hайн сортын эрхим репродукциин үрэhөөр таригдаха байна.

Хабарай тарилта, ургаса хуряалгын хүдэлмэрие богони болзорто, hайн шанартайгаар дүүргэхын тула машина, техникые хаhа саггань эрхимээр заhабарилха гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Энээниие хараада абажа, бүхы трактор, машинануудаа Совет Армиин hайндэр—февралиин 23 болотор, комбайнуудаа июниин 1 болотор заhабарилжа дүүргэхэ зорилго табитдана.

АДУУhА МАЛhАА ашаг шэмэ ехээр абахын тула үбhэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй байhаниинь ойлгосотой. Колхоздомнай хамта 1485 га сабшалан, тэрэ тоодо 1020 га уhалууриин газар тоологдоно. Энэ ажахымнай ёhотойл баялиг гээшэ. Байгша ондо сабшалангай га бүриhөө 15 центнер үбhэ абаhан hаа, ерэхэ жэлдэ бүришье дээшэ ургаса абаха гүйсэд аргатайбди. Мүнөө үбэлдөө сабшалан дээрээ 600 мянган кубометр тошо халяажа, зургаа мянган тонно наг шэбхэ зөөхэбди. Зарим газарта шэбхэ бүри ехээр гаргажа, үтэг болгохомнай. Хабартаа 1020 га сабшалан хоёр дахин hайнаар уhалхабди. Манай эндэхи Тамир горхон жэл бүри уерлэжэ, горитой сабшалан уhа намаг болгожорхидог. Ерэхэ жэлдэ тэрэнэй hаба гүнзэгырүүлжэ сэхэлхэбди. Намаг болоhон 30 га газар хатаахабди.

Тиигэбэл энэ жэлдэ бүхыдөө 38 мянган центнер үбhэ бэлэдхэhөөн hаа, хойто жэл лаб 45 мянган центнер үбhэ абаха аргатай болохобди. Тэрэшэлэн манай энэ кукуруза элбэгээр ургана. Республикын мэдээжэ кукурузашан Н. Н. Дампиловай эхилhэн хэрэгые үргэлжэлүүлжэ манай механизаторнууд жэл бүри бараг hайн ургаса абана. 1967 ондо га бүриhөө 160 центнер кукурузын ногоо ургуулхабди.

Энээнэй ашаар гүрэндөө 10,3 мянган центнер түсэбэй орондо 11,2 мянган центнер hү худалдахабди. Мяха баhал 4700 центнерэй орондо 5210 центнер оруулхабди. Ноохо 390 центнерэй орондо 400 центнер, үндэгэ — 420 мянганай орондо 445 мянга эхэ орондоо үтэхэбди.

Артелиин хонишод шэнэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриhөө 85, түлгэ бүхэнhөө 70 хурьга түлжүүлхэ уялга абаа. Хонин бүриhөө 3,2 килограмм ноохо хайшалха. Колхозой түрүү хонишод В. Яковлев, Ф. Агафонов, В. Семенов, С. Полонов, Д. Афанасьев гэгшэдэй даадаг отарынхид зуун эхэ хонин бүриhөө 95-hаа үсөөн бэшэ хурьга абахабди гэжэ мэдүүлнэ. Эдэнэр байгша ондо зуун эхэ хонин бүриhөө 93—97 хурьга абаа юм.

Колхозой дүршэл ехэтэй эрхим hаалишад А. Афанасьева, М. Афанасьева, А. Максимова түрүүтэй бүхы hаалишаднай түс түстаа дээшэлүүлэгдэhэн уялга абанхай. Үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1650 килограмм hү hааха, зуун үнеэн бүриhөө 90 тугал түлжүүлхэ зорилготой. Гахайшад, шубуушадшье тэдэнhээ гээгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Шаазгай нютагай фермын шубуушан Ф. Степанов мүнөө жэлэй эхинhээ хойшо тахяа бүриhөө 95 үндэгэ абаад байбал, ерэхэ жэлдэ тахяа бүриhөө 110 үндэгэ абахаб гэжэ мэдүүлнэ.

ЭДЭ БҮХЫ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула малайнгаа үбэлжэлтые эрхимээр үнгэргэхэ зорилготойбди. Мүнөө фермэ, гүүртэ, отара бүхэндэ үбэлжэлгэдэ хэрэгтэй бүхы юумэн хэгдээ. Үбhэ тэжээлшье элбэг. hаалиин бүхы гурбан фермэдэ үнеэдтэ үбhэ тэжээл буйлуулагдажа эдюулэгдэнэ, бүлеэн уhан уулгагдана. Гүрэндэ мяха худалдаха шэнэ жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын тула январиин нэгэнhээ хойшо гүрэндэ тушаахаар 200 үхэр, 800 гахай шахажа байнабди.

Байгша ондо эдеэ хоолой зүйлнүүдэй өөрынь үнэ сэнгые нилээд хямдаруулаашье hаа, энээн тушаа саашадаа үшөөл ехэ хүдэлмэри хэхэбди. Мал, тарлан ажал дээрэ түрүү онол арганууд хэрэглэгдэхэ. Олонхи hалбаринууд ажахын тоосоондо оруулагдаха юм.

Ерэхэ жэлдэ эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгээр үйлэдбэрилжэ олзо доход ехээр оруулаад, ажахын болон бусад барилга олоор хэхэбди. Хойто жэл Үбэр-Хэрээтэдэ найман жэлэй hургуулиин байшан, 10 мянган шубуудай, 150 эхэ гахайн байранууд, хамта 2100 хонидой байха гурбан хашаа, 200 тонно овощ хадагалха газар шэнээр түхеэрэгдэхэ. Ажахын бүхы объектнүүд зайн галтай болгогдохо.

Эдэ бүхы түсэб, зорилго миил зүндөө бүтээгдэшэхэ бэшэ байhаниинь элитэ. Бүхы механизаторнууд, малшад, hаалишад, хонишод, шубуушад, гахайшадай дунда социалис мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ байна. Хүдэлжэ байhан хүн бүхэн өөр өөрынгөө арга боломжын зэргээр дээшэлүүлэгдэhэн уялга абаад, энэ ехэ мүрысөөндэ хубитаяа оруулха гэжэ оролдоно. Хаа хаанагүй дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ коммунистнууд, комсомолшууд үлгэр жэшээ харуулна, харуулхашье.

Манай колхозойхид хэлэhэндээ хүрэхэ, зориhоноо заабол дүүргэхэ байха гэжэ бүхы гэшүүдэй үмэнhөө найдуулнабди.

И. АГАФОНОВ,
Хяагтын аймагай «Родина» колхозой түрүүлэгшэ.
Н. ЯКИМОВ,
колхозой парткомой секретарь.

Үбэлдөөшье механизаторнууд ехэ хүдэлмэри хэнэ. Бэшүүрэй «Победа» колхозой тракторнстнууд малай фермэнүүдтэ тэжээл зөөлсэжэ байдаг. Зураг дээрэ: артелиин механизаторнууд Дмитрий Смолин, Анатолий Бобошин гэгшэд мал шахан тарталуулдаг гүүртэдэ үбhэ тэжээл зөөжэ гарахаяа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХАБА ШАДАЛАА ТУРШАЯ

ОН ЖЭЛНҮҮДЭЙ угаа түргэнөөр ошохо гээшэнь. Би мэнэл hая арбан зургаатай хүбүүн ябаа hэм. Тэрэ сагhаа хойшо тэбхэр 50 жэл үнгэршэбэ. Манай Гильбэр нютагай хүн зонойнь ажабайдал тэрэ үедэ ямар байгаа гээшэб? Энээн тухай имиэ hайхан үе сагта хэлээдшье, дурдаадшье ялай. Харин тэрэ hүртэ, 1917 ондо, коммунис hайхан сурталтай партимнай хүн түрэлтэнэй зол жаргалда коммунизмын гэрэл хэтэ мүнхэ носоожо, шэнэ ажабайдалай түүхэтэ хуудаhа нээгээ хамнай.

Октябриин хубисхалай hүүлээр хэды олон дабаанууд дабагдаа, бэрхэшээлнүүд таталагдаа гээшэб! Сагай ошохо бүри орон нютагуудаймнай түхэл шарай шэнэдэн хубилжа байнал. Хүн зон хэды hайханаар түбхинэн жаргажа ажаhуунаб даа! Эдэ бүгэдые хаража, сэдьхэлээ ханан, урмашан байхадаа ажалгүй арбан хургаяа хам адхаад hуултагүй.

Энэ хабартаа би 65 наhаяа сагаалааб. Энээхэн наhан соогоо түрэл нютагаа сэсэг ногоогоор надхуулhайб, бүри баяжуулhайб гэжэ оролдон, шадахысаа ажаллажа ябанаб гэжэ өөрынгөө ухаанда hананаб. «Хүлөө дүрөөдэ, гараа ганзагада» хүргэhэнhөө хойшо олон ондоо ажалда ябаhан хүм. hүүлшын хорёод жэлэй туршада колхоздоо гансал луговодоор ажалланаб. Сэхыень хэлэхэдэ, би муугаар, хүнhөө дутажа ажалланагүйб. Бүхы хүсэ шадабаряа, оролдолгоёо гаргажа ажаллаhанайнгаа урмада даажа абаhан сабшалангhаа үбhэ абаха түсэбөө жэл бүри дүүргэгшэб.

Октябриин хубисхалай 50 жэлэй ойе совет хүнүүднай ажалайнгаа ехэ амжалтануудаар угтаха гэhэн зорилго урдаа табинхай. Имэ ехэ hүр жабхаланта ойн баярые бишье ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэжэ шиидэнхэйб. Теэд ямар бэлэгээр угтаха хүнбиб? Даажа абаhан газарайнгаа гектар бүриин ургасые ерэхэ жэлдэ 20 центнер хүргэхэмни. hайрхажа хэлээ гэжэ намайе бү тоологты.

Арга боломжонуудаа, хүсэ шадабаряа hайса тооложо үзөөд байхадаа ингэжэ ама алданаб.

Ажал тухайгаа хөөрэхэ болоо hаамни имэ. Юhэн жэлэй саада тээ Ухаа-Толгой нютагта 90 гектар сабшалан даажа абаа бэлэйб. Тиихэдэ энэ газар дээрэ ямаршье хүдэлмэри ябуулагдадаггүй байhан. Олон жэлэй туршада газартаа эзэн ёhoop хандажа, тэрэнээ hайжаруулхын тула яhалахан ажал хэгдээ. Энээнэй ашаар ямаршье буусаhаа дутахагүй, баян ургаса өндэhөө абтана.

Энэ жэл түсэбэй ёhoop бүхы сабшалангhаа 1350 центнер үбhэ абаха аад, 1724 центнертэ хүргөөб. Гектарhаа дунда зэргээр 19,2 центнер ургаса абтаа.

Сабшалан жэл бүри сэбэрлээгүй, оло дахин уhалаагүй, үтэгжүүлээгүй hаа, баян ургасын абтахагүйнь лабтай. Сабшалан дээрээ түхэреэн жэл соо ажаллаха гээшэмнай тон шухала.

Үбhэ хуряалга дүүрэбэ гэе. Энэ үеhөө эхилжэ би сабшалангаа сэбэрлэжэ эхилдэгби. Ушар юуб гэхэдэ, ургаса хуряалгын үедэ үбhэшэд сабшалан дээрээ модо, шулуу хаяжа болохо байна бшуу. Үбэлэй үедэ нэгэ заа сүлөө ородогби. Энэ сагтаа колхозойнгоо малшадта шарга, тэргэ дархалнаб.

Энээнэйнгээ хажуугаар сабшалангаа мартажа болохогүй. Үбэлдөө сабшалангайнгаа дээрэ үндэр, шэбэр газартань Нарин горхонhоо тошо халяажа эхилдэгби. Зарим луговодууд бүхы сабшалан дээрээ тошо халяахые оролдодог. Энэнь буруу гэжэ hанагшаб. Юуб гэхэдэ, мүльhөөр хушагдаhан газарта ногооной гараса муу байдаг. Жэшээнь, урзанда бүхы сабшалан дээрээ тошо халяаhамни тон бирагүй ургаса хуряагдаа hэн. Гектарhаа арайхан 13—14 центнер абтадаг газарhаа оройдоо 5—6 центнер үбhэн хуряагдаал. Гол шалтагааниинь? Үбэлэй хүйтэндэ мүльhэн дорохи ургамалай үндэhэн хүлдэнэ ха гэжэ тухайлааб. Саhан мүльhэнhөө түргөөр хайладаг гэжэ бүгэдэ мэдэдэг. Имэл дээрэhээ мүльhэн дорохи газар хабартаа удаан гэдэнэ гээшэ. Энээнhээ болож, ногоон оройтожо бултайдаг.

Сабшалан шэбхэжүүлхэ гээшэмнай шухалын шухала хэрэг. Жэл бүри газар дээрээ хэдэн зуугаад тонно наг шэбхэ гаргажа, үтэг хэгшэб. Мүнөө ингэhээр колхозой техникэ сүлөөрхэнь. Тиихэтэйнь сасуу энэ ажалаа эхилхэ hанаатайб.

Хабар саhанай хайлаха үеэр тошо халяаhан мүльhэнэйнгөө, мүн hайрамай уhые сабшалан руугаа hубаг, ханаабуудаар бага багаханаар табижа заладагби.

Ургаса ногооной бултайжа байхада хадхуур шүдэтэй катогуудые сабшалан дээгүүрээ шэрэхэ гээшэ угаа hайшаалтай. Ушар юуб гэхэдэ, газарайнь хүрьhэнэй дээрэхи дэгнүүл соолоогдожо, агаар, шиит нойтон ургамалай үндэhэндэ hайнаар орохо болоно. Имэл дээрэhээнь энээндэ ехэ анхарагдана.

Ногооной ургажа байха үедэ хэдэн удаа уhалхада hайн. Хабартаа сабшалан дээрэхи үбhэнэй хорёонуудые сэбэрлэдэгбди. Бодоот үзыт, мүнөө жэл минии сабшалан дээрэhээ хорёод hүри үбhэн гараа. Эдэ hүринүүд сабшалан дээрэ яhалахан газар эзэлнэ. Эдэнэй hуурие хабар сэбэрлээгүй hаа, хэдэн центнер үбhэн дутуу абтаха болоно. Имэл дээрэhээнь хорёонуудай газаа, досоо талые hайса сэбэрлэнэб.

Ургаса хуряалгын үедэ үбhөөшэдэй ажалыень шалгажа байха тон шухала. Юундэб гэхэдэ, түхэреэн жэл соо ургуулhан ногооемни үбhэшэд хура бороодо муудуулжашье магадгүй. Морин косилкашадшье, гар хажууршадшье ногоо үндэр набтараар, далантайгаар унагаажа болохо. Үбhэ хуряалгын үедэ би гол түлэб сабшалан дээрээ ажаллагшаб. hүринүүдые хорёолхо, аса, тармуур заhабарилха, хажуур дабтаха гэхэ мэтэ хүдэлмэри олоод лэ байгшаб.

Намартаа, ургаса хуряалгын дүүрэхэдэ, hүринүүдые хэмжэхэдэ ябалсадаг, ургуулhан үбhөө колхоздоо тушаажа, жэл соо хэhэн ажалайнгаа дүн гаргадагбди.

Колхоз доторнай бүхыдөө 15 луговод ажаллана, бултадаа нэгэ бригада боложо хамтаранхай. Мүнөө жэл бидэнэр hанаhандаа хүрэхөөр ажаллажа шадаагүйбди. Ногооной мууса гараhан дээрэhээ колхознай ондоо тээhээ 1000 центнер үбhэ сабшажа асараа.

Тиигэбэшье манайда түрүү луговодууд олон. Колхозоймнай 8 луговод түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй. Тэрэ тоодо Дансаран Ринчинцыбиков, Пүрбэ Самбаев болон бусад ороно.

Бидэ хүршэ «Улаан Оронго» колхозойнгоо луговодуудаар мүрысэжэ, дүй дүршэлөө өөhэд хоорондоо андалдан абалсажа, бэе бэеынгээ ажал шалгалсадаг байнабди. Зүгөөр имэ шалгалтануудые жэлдээ нэгэ дахин бэшэ, харин олон удаа үнгэртэбэлнай ехэл туhатай байха hэн гэжэ hанагдана.

Колхозоймнай луговодууд Агуу ехэ Октябриин 50 жэлэй ойе ажалай амжалтануудаар угтахын тулада хоорондоо мүрысэхэ, хаба шадалаа харуулхал байха.

Б. ДОРЖИЕВ,
Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой луговод.

«ЭРХИМ» ГЭhЭН СЭГНЭЛТЭТЭЙГЭЭР

Табан жэлэй түрүүшын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ гэжэ олон барилгашад оролдоно. Тэдэнэр байгша ондо тушаагдаха шэнэ барилгануудые дүүргэжэ, Агуу ехэ Октябриин 50 жэлэй ойн гүйсэхэ жэлые «үри шэрэгүйгөөр» угтаха хүсэлэнтэй.

Буряадай барилгын управлениин 9-дэхи барилга-хабсаралгын управлениинхид имэл hайн хүсэлэнтэй, эршэ зоригтойгоор ажаллана. Управлениин хүдэлмэришэд hаяхан шэнэ барилга ашаглалгада тушааба. Кабанскын аймагай Жилино тосхондо 3 мянган гахайн багтаха типовой байра, тэжээлэй кухнитай баригдажа дүүргэгдээ. Энэ барилгада томо блогууд хэрэглэгдээ.

Гүрэнэй комисси шэнэ байрые «эрхим» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр тушаажа абаhан юм.

Гахай тэжээхэ байра, тэжээлэй кухниие бодхоhон нүхэр Тихоновэй даадаг шулуушадай Буряадай АССР-эй габьяата барилгаша нүхэр Соркало гэгшын даадаг штукатурщигуудай, нүхэр Макелько гэгшын бетонщигуудай бригаданууд эндэ hайнаар ажаллажа гараа.

9-дэхи СМУ-гай барилгашад жэлэй дүүрэтэр 36 байратай гэр Каменск тосхондо барижа тушаахаар бэлдэжэ байнхай.

А. ШУЛУНОВ.

ХАМТЫН ХҮСЭН УРМАТАЙ

Яруунын «Дружба» колхоз энэ жэлдэ шэнэ түрэхэ эхэ хонидые илгажа, хэдэн отара эмхидхэhэн байна. Тэдэ отаранууд саг зуурын байрада оруулагдаhан байгаа. Ороондо оруулагдаhан тэдэ хонидой үбэлэй үедэ хурьгалуулагдаха болоходонь, дулаан байра хэрэгтэй бшуу.

Колхозой гэшүүд эдэ отаранууд дээрэ декабриин 15 хүрэтэр дулаан байрануудые бариха гэжэ шиидэhэн байна. hүүлшын хоёр үдэр олон хүнэй хабаадалгатай воскресник эмхидхэжэ, дулаан байрануудые түхеэрбэ. Воскресникүүдтэ колхознигуудhаа гадна, бригадирнууд, мал ажалай гүүртэ, фермэнүүдые даагшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хабаадалсаhан байха юм.

Тиигэжэ Ильинкэ, Шугы гэжэ газарнуудта байдаг отарануудта дулаан байранууд бэлэдхэгдээ. Түргэн болзор соо дулаан байратай болоhондоо хонишод ехэ баяртай.

А. БАБУШКИН.

ХЭБЛЭЛЭЙ • ШЭНЖЭЛЭЛ

ЭХИЛhЭНЭЭРЭЭ hАНААГАА АМАРХАГҮЙ

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхидой, Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» совхозойхидой уряалаар республикымнай хүдөөгэй ажалшад Совет засагай тогтоhоор 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэржэ байhан бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсожо, дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаад, шэнэ амжалтын түлөө шармайн оролдожо эхилээ.

Хото, хүдөөгэй ажалшадай энэ hайн hайхан эдэбхи үүсхэлые үргэн дэмжэхэ, хүсэл оролдолгынь болон хэрэг ажалынь хүсэдөөр харуулха гээшэ аймагай газетэнүүдэй шухала зорилгонуудай нэгэниинь мүнөө үедэ болонхой.

Хяагтын аймагай **«Ленинэй туг»** газетэ энэ зорилгоёо тон зүбөөр ойлгожо, тэрэнээ бэелүүлхын тула ехэхэн оролдолго гаргана гэбэл, алдуу болохогүй.

Ноябриин hайндэрэй hүүлээр гараhан газетэнүүдэй хуудаhануудые иража харахада энэнь элитэ болоно.

«Совет засагай 50 жэлэй ойе угтуулан» гэhэн гаршаг газетын ноябриин 12-ой номерой түрүүшын хуудаhанда бии болоод, тэрээнhээ хойшо хододоо, номерhоо номер бүридэ үргэлжэлүүлэгдэнэ. «hүнэй урадхал» гэжэ гаршагтай статья соогоо (ноябриин 12) С. Саратов Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой hаалишадай ажал хэрэг тухай бэшэхэ зуураа, тэдэнэр Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ оролсожо, байгша оной дүүрэтэр түсэбhөө гадуур мянга гаран центнер hү гүрэндэ худалдахаар шиидэбэ гээд мэдээсэнэ.

Газетын удаадахи номернуудай түрүүшын хуудаhануудта энэ гаршаг доро аймагай колхоз, совхозуудай, зарим промышленна предприятинуудай коллективүүдэй абаhан социалис уялганууд толилогдонхой.

Энэ зуун жэлэй эхиндэ өөрынгөө ажабайдалые ородой хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэлтэй холбоhон буряадай эрэлхэг зоригто хүбүүн Цыремпил Цыремпилович Ранжуров Хяагтын аймагай Сагаан-Шулуута нютагта түрэhэн намтартай. Нүхэр Ранжуров 1905 оной революцида хабаадалсаhан, Байгал шадар совет засаг байгуулагшадай нэгэн.

Мүнөө тэрэнэй нэрэ аймагай томохон колхозуудай нэгэн зүүжэ ябана. Революционерэй нютагта болоhон гайхамшагта хубилалтанууд тухай газетэ **«Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз Октябриин 50 жэлэй урда тээ»** гэhэн гаршагтайгаар нэгэдэхи хуудаhандаа ноябриин 17-до дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэнэ. Колхозойнгоо ажахын хүгжэлтэ тухай правлениин түрүүлэгшэ А. Соковиков иигэжэ бэшэнэ:

«Хэрбээ арбан жэлэй саада тээ бүхы тарялангhаа 31.193 центнер ороохото ургамал хуряадаг байгаа hаа, мүнөө жэл 61.696 центнер ороохо таряа хуряажа абаабди... Хэрбээ 1956 ондо 5000 шахуу центнер hү гүрэндэ тушаадаг hаа, мүнөө гурба дахин шахуу ехые гэхэ гү, али 14000 центнер тушааха аргатайбди.

Саашань колхозой түрүүлэгшэ бүри hонирхолтой тоо, баримтануудые дурдана. 1956 ондо тус колхоз тарялангай 100 гектар бүриhөө 5-hаа арай үлүүтэйхэн центнер мяха абадаг байбал, мүнөө тэрэнээ таба дахин ехэ болгоо. hү hаалга 21 центнерhээ 70 центнер хүрэтэр ургаа. Мүнгэн олзо дээрэ абажа үзэбэл, тэрэ үедэ элдүүрилэгдэдэг 100 гектар газарhаа 873 түхэриг абадаг байгаа. Мүнөө тэрэнь 4275 түхэригтэ хүргэгдөө.

Тэрэшэлэн энэ хуудаhанда Хяагтын музейн директор Р. Т...гутовай «Манай нютагай хүбү...» гэжэ гаршагтай багахан ста... соо Ц. Ц. Ранжуровай намтар ту...хай тобшохоноор хэлэгдэнэ. ... статьянуудаар газетэ революци...нерэй нютагта болоhон хуби...танууд тухай хөөрэлдөөгөө ... заарлаагүй. Удаадахи номер... колхозой парткомой секретарь ... хэр Батомункуев артелиингээ ко...мунистнуудай үйлэ хэрэг ту... тодорхойгоор хөөрэжэ үгэнэ. ... эндэ хэблэгдэhэн Э. Бадма... «Урдын нютагай шэнэ тухай» ...hэн статья, «Культурын ...жэлэй барилганууд» гэhэн тоб...хон мэдээсэл hонирхолтой, кол...зой түрүүлэгшын хөөрөөе нэ... үгэнэ.

Пимэрхүү революциин түү...тэй холбоотой тусхай хуудаhану...дые газетэ саашадаашье ... байха бэзэ гэжэ найдагдана. ... юуб гэбэл, Хяагтадамнай энэ ...лаар бэшэхэ, харуулха юумэн о...ха юм.

Газетэ өөрынгөө түрүүшын ху...даhанда имагтал колхоз, со...зуудай социалис уялгануудые ...лилоод дүүргэнэгүй. Эдэ уя...нуудай хаана, ямараар бэелүү...дэжэ эхилhэн тухай тобшо ...сэлнүүдые номерhоо номер ...хэндэ хэблэдэгынь hайшаалта... Жэшээлхэдэ, ноябриин 24-... номерто «Родина» колхозой ...га толилхо зуураа, энэ хуу...даа Агуу ехэ Октябриин 50-... жэлдэ зарим коллективүүдэй ...лажа байhан түрүүшын ам...танууд тухай мэдээсэнэ. Хяа... ээрэлгэ-трикотажна фабри... Наушкын мяханай холодиль...гай коллективүүд жэлэйнгээ ...сэб дүүргээ гээд уншанабди. ... Хүдэрииин совхозой эрхим ме...низатор В. Соковиковой фото...раг харанабди. Ноябриин 29-... номерто «Совет засагай 50 ж... ойн хүндэлэлдэ социалис мүр... үргэнөөр дэлгэрүүлэе!» ... ниитэ гаршаг доро «Дружба» ... хозой социалис уялгануудые ... магай бусад ажахынуудhаа ... hан баяртай мэдээнүүдые хэб... Тэдэнэй нэгэндэ «Родина» кол... ноябриин 22-то hү гүрэндэ ... далдаха жэлэй түсэб дүүр... нүгөөдэдэнь «Ранжуровай нэр...жэтэ колхозой механизатор... 6 трактор, 12 сеялкэ, 3 плуг ... hабарилаад байна» гэжэ хэл...нэ.

Агуу ехэ Октябриин 50 ... ойн хүндэлэлдэ социалис мүры...сөөнэй аймаг соо дэлгэржэ ...hэнhээ хойшо hара тухай ... үнгэржэ байна. Хаа хаа... уялганууд абтажа, дүүрэхэ б... хой, тэдэнээ бэелүүлхын тула ... дото тэмсэл эхилэнхэй. Эдэ ... аймагай газетын хуудаhану... дэлгэрэнгыгээр харуулаг... Теэд саг ошожо байна, хэжэ ... hанаараа hанаагаа амаржа ...лохогүй.

Мүнөө колхоз, совхозуудай ...тийна организацинууд энэ ... сөө бүри үргэн далайсатай ...хо, зүбөөр эмхидхэхэ, саг ... жэ хүтэлбэрилхэ зорилгонуу... шиидхэжэ байна. Энэ талаар ... хэ ажалынь ехэ.

Аймагай газетэдэшье хэхэ ... мэнь мүн лэ ехэ бшуу. Өөр... хуудаhануудта тунхаглаhан ... ганууудай дүүргэлтые бүри ...нөөр харуулха, социалис мүр... эмхидхэн хүтэлбэрилхэ туша... тийна организацинуудай хү... риин дүй дүршэл бүхы тал... согсолхо, түрүүшүүлэй дүй ... шэл, ажалайнь онол арга о... шадабари болгон дэлгэрүүл... эдэ асуудалнууд аймагай га... анхарал доро мүнөөнhөө ... зэргэтэй!

Василий Рубцовой бригада (7-дохи СМУ) Агуу ехэ Окт... 50 жэлэй ойн баяр угтуулан, барилгашадай дунда социал... мүрысөө үүсхэhэн. Мүнөө тэдэнэр абаhан уялганудаа эрш... бэелүүлжэ байнхай.

Бригадын гэшүүд халаанайнгаа даабарние 130 процен... гэжэ, бүтээhэн продукцяа түрүүшын дурадхалhаа үндэр ... тайгаар тушаанад. Иигэжэ тэдэнэр үүсхэлшэд гэhэн нэрэ... үдэр бүри жэшээтэ ажалаараа гэршэлнэ. Зураг дээрэ: бригад... силий Рубцов (баруун гарлаа) барилгашан Виталий На... ээлжээтэ даабари үгэжэ байна. В. ОСТРОВСКИИН ф...

ХОЛБООЛЖОНОЙ НҮҮРҺЭН

...рһэшэдэй ажаһуудаг Гуси-...ск хотоһоо урагшаа асфальт ...аар гарахада, «Краз 256» ...й машинануудай забда сү-...й гүйлгэлдэхэнь харагдаха. ...машинанууд Галуута-Нуу-...үн урда эрьедэхи Холбоол-...жэ газарһаа нүүрһэ зөөжэ ...г. Гусиноозерск хотоһоо гу-...модоной газарта оршодог ...олжоной участогта мүнөө үе-...рһэн нэмэл аргаар малтаг-...

...Холбоолжоной участок. Ехэ ...ыдэ малтагдаһан түйлай ...хэн соогуур хүсэтэ техни-...дэ тэндэ ажаллажа байхань ...дана. Хэдэн модоной газарта ...н нухэнэй ташалангаар ...дабхар харгынууд татаатай.

Тэрэ харгынуудаар нүүрһэ шэрэдэг мантан томо кразууд гүйлгэлдэнэ.

Эндэ хүдэлдэг экскаваторнуудай хүсөөр хада уула мэтэ шорой обоологдоно, хэмжээлэшэгүй ехэ нүүрһэн малтагдана. Экскаваторнуудта ажаллагшад газарай хүрьһэ урбуулха, нүүрһэ малтаха даалгабаряа һара һаралан үлүүлэн дүүргэдэг.

«ЭКГ-27-92» маркын экскаваторто хүдэлжэ байдаг нүхэр Балалаешниковай бригадынхид участок соогоо бултанһаань шалгардаг. Бригадын гэшүүн бүхэн газарай хүрьһэ малтаха даабаряа ямаршье сагта үлүүлэн дүүргэдэг юм. Бригадые даагша нүхэр Балалаешников эрхим ажалайнгаа түлөө Ленинэй орденоор шагнагданхай. Хэрбээ бригадын гэшүүд һара соо 65 мянган кубометр шорой малтаха даабаритай һаа, 70 гаран мянган кубометр шорой малтан хаядаг.

Нүүрһэ малтаха экскаваторнуудта хүдэлэгшэд мүн лэ оролдосотой бэрхэ хүнүүд юм.

«Э-2005» маркын экскаватор жолоодогшодой хүсөөр һара соо хэдэн зуун тонно нүүрһэн малтагдана.

Экскаваторай машинист Владимир Бальжинов, тэрээнэй туһалагша Игорь Филиппов гэгшэд участогайнгаа бусад нүхэдтэй адли улам һайнаар ажаллажа, Агуу ехэ Октябриин 50 жэлэй ойе эрхим бэлэгтэйгээр угтахаар шиидээ.

Малтагдаһан нүүрһэ зөөжэ байдаг жолоошодой ажалые мүн лэ магтамаар. Жолоошодой колонные Василий Леонтьевич Симонов толгойлдог. Нүүрһээр дүүргэгдэһэн машинанууд Гусиноозерск хото асарагдажа, вагондо тээгдэхэһээ гадна, республикын элдэб нютагуудта, хото, хүдөөгэй предприяти, эмхи зургаануудта, колхоз, совхозуудта сэхэ абаашагдана.

Эдэ үдэрнүүдтэ үдэр, һүнигүй зөөгдэжэ байһан Холбоолжоной нүүрһэн хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада томо ГРЭС-эй турбинануудые хүдэлгэдэг болохо. Энэ зорилгоор Холбоолжоной участогһаа Галуута-Нуурые зубшан, Гусиноозерск хото хүрэтэр түмэр харгы татагдахань. Нүүрһэнэй буулгагдаха газарта түйлай томо ГРЭС баригдажа, зайн гал үйлэдбэрилхэ. Холбоолжоной нүүрһэнэй хуби заяань эгээл иимэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (дээдэ зураг) Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхай. Нүүрһые нэмэл аргаар малтан абалга.

Нүүрһэ малтадаг Балалаешниковай бригадын гэшүүд: машинист Николай Дмитриевич Филиппов. Машинистын туһалагша Петр Васильевич Стовба, участогай начальник Дмитрий Мифодьевич Князев.

И. БАЛЬДИРОВ.
АВТОРАЙ фото.

«СОЁЛОЙ ХУБИСХАЛ», ИСКУССТВО, «ХУНВЭЙБИНҮҮД»

Скульпторнууд Л. Е. Кербель, Л. Д. Муравин гэгшэдтэй хөөрэлдөөн

Совет-хитад хани барисаае харуулһан монумент бүтээхыень совет скульпторнуудта КНР-эй правительство 1954 ондо хандаа һэн. Совет-хани барисаанай Шанхайдахи Ордоной үүдэн тушаа энэ монумент табигдаха ёһотой байгаа. СССР-эй Уран һайханай академиин гэшүүн-корреспондент, профессор, Ленинэй болон гүрэнэй шангуудай лауреат Лев Ефимович Кербель, УССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Лев Давыдович Муравин гэгшэдэй табиһан проектые Хитадай правительство, Шанхайн партийна городской комитет, мүнөө гадаадын хэрэгүүдэй министр Чэнь И болон бусад ехэтэ һайхашаагаа һэн.

1955 оной март һарада энэ монумент Шанхайда табигдаһан. Городой мэр Чэнь И гэгшэ тэндэ байлсаа. Талмай дээрэ суглараһан хүнүүд, ажалшад энэнние ехэ баяраар угтаа һэн. Совет-хитад хани барисаан, Советскэ Союзай болон Хитадай хүдэлмэришэн ангинуудай нэгэдэл тухай уряа лозунгнуудые тэдэнэр баряад ябаа һэн.

Энэмнай Советскэ Союз Хитадай Арадай Республика хоёрой хоорондохи хани барисаанай ёһото һайндэр болоһон юм.

Монументын авторнууд, скульпторнууд Л. Кербель, Л. Муравин гэгшэд совет-хитад хани барисаанай медальнуудаар шагнагдаа бэлэй.

Һаяхан энэ монументые «хунвэйбинүүдэй» һандарган эмдэһэн тухай һураг дуулдаба. АПН-эй корреспондентнүүд А. Леоньян, Е. Терновой гэгшэд монументын авторнууд, скульпторнуудтай уулзажа, энээн тушаа хөөрэхыень гуйба.

Л. Е. Кербель: совет-хитад хани барисаанай һүлдэ тэмдэг харуулһан монументые «хунвэйбинүүдэй» һандаргаһан, аашалалдаһан тухай дуулахадаа, ехэл дураа гутааб. Һайн һайхан, үлзытэй юумэндэ дурагүй, тэрэниие үзэн ядадаг хүнүүдэй захиралтаар энэ юумэн хэгдээ гэжэ би һананаб. Монументые бүтээжэ байхадамнай, хитад нүхэд иигэжэ хэлэдэг һэн: «Октябриин революциин бүүдалганууд Хитадта марксизм-ленинизмые хүргөө», «Октябриин революци хадаа бүхы дэлхэйн болон Хитадай түрүү хүнүүдтэ Эхэ оронойнгоо хуби заяае, мүн өөһэдынгөө асуудалнуудые элирхэйлэн шиидхэхэ хэрэгтэнь шухала болоһон пролетарска үзэл бодол олгоо» гэһэн Мао Цзэ-дунай мэдээжэ үгэнүүдые монумент харуулна гэжэ тэдэ хэлэдэг бэлэй.

Совет-хитад хани барисаанай һүлдэ тэмдэг харуулһан монументые «хунвэйбинүүдтэ» һандаргахые захирһан хүнүүд Хитадай революцида урбаа юм байна гэжэ һанагдана.

Л. Д. Муравин: Октябриин революциин, арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай агуу удхые монументдээ бидэ харуулхые оролдоо һэмди. Монументые «хунвэйбинүүдэй» үгы хэһэн тухай һураг минии һанаае мүн лэ ехээр зобоогоо. Манай үе сагай урда тээхи 340—378 онуудта ажаһууһан, түрүүшын агууехэ поэт Цюй Юаньда табигдаһан хүшөөгэй тархи таһа татаа, Хитадай гайхамшагта уран зураашан Ци Бай-ши гэгшын хүүр дээрэ аашалалдаа, Шанхайдахи Пушкинай хүшөө абажа хаяа гэжэ дуулахада, бүришье хүндэ байна.

Л. Е. Кербель: хүшөөнүүд гээшэ һураха хүсэлэн түрүүлдэг юм гэһэн Виктор Гюгогой гайхамшагта үгэнүүдые һануулха дуран хүрэнэ. «Статуя хадаа барга бүдүүлиг ябадалһаа зайсуулһан шэнги юм,—гэжэ тэрэ хэлээ һэн.—Хүшөөнүүдые бодхоолго арадуудта туһатай, үндэһэ яһатаниие хүндэлһэн хэрэг».

Л. Д. Муравин: тон зүб үгэнүүд. Пушкин тухай хитад нүхэдэй асууһые һананаб. Хитадай агууехэ уран зохёолшо Лу Синь гэгшын скульптурна портрет бүтээхэ гэһэн бодол тиихэдэл намда түрөө һэн. Росси Хитад хоёрой соёл культурын харилсаатай дүтэ болохо хэрэгтэ тэрэ агууехэ гуманист ехэ юумэ хээ. Энэ ехэ хүнэй портрет бүтээжэ, өөрынгөө үнинэй хүсөөшые заатагүй дүүргэхэб.

Л. Е. Кербель: Лу Синьдэ монумент табихаар. Энэ хүмнай өөрынгөө арадай нюдэ нээхые, богоолшолто дорохи байдалыень ойлгуулхые оролдоо. Хитадай хүбүүд, басагадай эрдэм номдо дуратайе, тэрээндэ тэгүүлдэгые бидэ Хитадта байхадаа хараа һэмди. Тэдэнэр зоримгой, һайнаар һурадаг бэлэй. Бэлиг шадабаряаршье ехэ һэн. Хитадай залуушуул тэрэл зан абари, шэнжэнүүдээ алдаагүй ёһотой гэжэ һананаб.

Л. Д. Муравин: «Хунвэйбинүүдэй хүдэлөөн» гэжэ нэрлүүлһэн хэрэгүүд тухай уншахадаа, тэрэнэй хооһон, үндэһэгүй байһые эли харахаш. Энэмнай ажабайдалай үнэнтэ удхаһаа үндэһэлөө бэшэ, һүүлэй һүүлдэ һалахал юумэн ха юм даа. Би Хитадай хуушанай классическа театрые хүндэлдэг хүм, мүнөө хоригдоһон Пекинэй оперодо бүришье дуратай һэм. Классическа театрай бүхы пьесэнүүдэй бодото ажабайдалһаа ухатай байһые Хитадта байхадаа би ойлгооб. Арад зоной сэдьхэл һанаан холодоо муу муухай уур сухалай урдаһаа эсэргүү бододог ха юм. Харагшад энэ тэмсэлдэ дашууран абтадаг, сэдьхэл зүрхэеэ хүдэлгэн, зүжэгүүдые харадаг һэн. Мүнөө «улаан харуулшадай» дунда хүндэгүй болоһон, агууехэ Мэй Лай-фан иигэжэ хэлээ һэн: «Хитадай классическа театр—национальна искусствын уг заншалтай, арадай ёһотой театр».

Энэ искусство дэлхэйн удха шанартай юм. Всеволод Мейерхольд болон бусад мэдээжэ режиссернуудай творчестводо тэрэнэй ямар нүлөө үзүүлһые бидэ харанабди. Хитадай классическа театрые хориһон тухай мэдээсэл намайе ехэ гомдохоогоо. Хүн түрэлтэнэй соёл культурые хүндэлдэг хүн бүхэниие энэ ушар гомдоонгүй байхын аргагүй.

Л. Е. Кербель: «хунвэйбинүүд»—хитад арад бэшэ. Хитадта үнгэргэһэн үдэрнүүдээ би хэзээдэшье мартахагүйб. Хитад арад өөһэдынгөө урданай соёл культурые үндэрөөр сэгнэдэг юм байна гэжэ бидэнэр тиихэдэ этигээ һэмди. Дэлхэйдэ атаархал түрүүлһэн, уран һайханай үнэтэ зохёолнуудай хадагалагдадаг Пекинэй музейе «хунвэйбинүүд» һандарган эмдэээ гэжэ уншахада, хэды гашуудалтайб даа. Бүхы хүн түрэлтэнэй, хитад арадай омогорхол болоһон памятнигуудые үгы хэхэ гээшэнь хайшаа юм? Би энээниие хэзээдэшье ойлгохогүй хаб. «Хунвэйбинүүдэй хүдэлөөн» вандализмда дүтэрхы.

Һүүлэй һүүлдэ арадай хүсэндэ этигэхэгүй. бүхы юумэнһээ арсаһан жэжэ буржуазна нигилизм, маоцзэдунизм гээшые тэдэнэр һайрхан үргэнэ. Эдэ һүхирөөшэд муул һурагта орохо даа. Түүхын агууехэ памятнигуудайнгаа үгы хүүлһэндэ, хитад арадай ехэ шаналжа байһые бидэнэр мэдэнэбди.

Л. Д. Муравин: хитад уран зураашадай хүдэлмэринүүдые би элихэн һананаб. Түрүүшын ондо Жень Боянь. Тэрэнэй бүтээһэн үнгэтэ графика, портредүүд яаһан гоёб! Үнгэ будагайнь сэбэр гэлмэг һолонго, зоримгойгоор татагдаһан зурлаануудынь нюдэ баясуулна.

Л. Е. Кербель: уран зураашан Ци Бай-ши наһа баратараа арадай дунда хүндэтэй байһан. Ци Бай-шинэй хүүр дээрэ «хунвэйбинүүдэй» аашалалдаһые бидэ дураа гутан угтаабди. Энэ ааша хадаа манай энэрхы һайн нүхэрэй дурасхаалые хараан дэбһэһэн ябадал болоно бшуу. Тэрэ уран зураашатай хөөрэлдэһэнөө мүнөө хүрэтэрөө мартанагүйб. Үнэхөөрөө алтан гартай хүн һэн. «Биирэ гартаа абахынгаа урда тээ арбаад мянган ли ябагаар яба, арбаад мянган ном унша» гэһэн Хитадай эртэ урдын сэсэн һургаал бии. Ци Бай-ши Хитад соогуур таба дахин аяншалаа, бүхы орон соогуур ябагаар ябажа гараа. Үнэхөөрөө уран һайхан, бэлигтэ зурагуудые тэрэ бүтээгээ.

Л. Д. Муравин: «Бамбук харуулһан, политическэ бэшэ сюжедтэй бүхы зурагууд үгы хэгдэхэ, поэдүүдэй номууд галдуулха ёһотой» гэжэ үшөө юундэшье һуража үрдеэгүй, ажабайдал тухай юушье мэдэхэгүй эдиршүүлэй хэлэжэ байхань гайхалтай.

Хитад хүн бүхэн шахуу шүлэг бэшэдэг гэжэ би ойлгоо һэм. Тэдэнэр өөһэдынгөө поэдүүдые һайн мэдэдэг, зохёолшодтоо дуратай юм. «Хунвэйбинүүд» ямар үнэтэ юумэндэ гараа далайгаа гээшэб! Жэшээ болгон, Ли Бо гэгшын (701—762 онууд) нэгэхэн шүлэг дурдая!

Орьёлой үндэртэ
Орхигдоһон үнинэй һүмэ соо
Хоножо байнаб.
Онибо-анибо ялалзааша
Одо мүшэдтэ
Гараа һарбайммаар.
Амяа татангиб,
Айнаб шангаар дуугархаа:
Тэнгэридэ ажаһуугшадай
Тэнюун номгон зүүдые
Газарай шэрүүн үгэнүүдээр
Таһалжа яажа болохоб даа.

Хитад арадые поэзиһээ арсуулха гэжэ оролдоһон «хунвэйбинүүдэй», тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй һэдэлгэнүүд арай бирахагүй, буруу һүрэхэ ха даа гэжэ этигэнхэйб.

Л. Е. Кербель: Октябриин революци гээшэ бүхы арадай урда һургуули, университет, музей, выставкэнүүдэй үүдэнүүдые үргэнөөр нээгээ ха юм. Харин тиихэдэ Хитадта эдэ үүдэнүүдые хааха гэжэ оролдоно — энэнь «соёлой хубисхал» гэһэн нэрэтэй. Үнэндөө эндэмнай ямаршье хубисхал, соёл культура үгы.

Л. Д. Муравин: Мао Цзэ-дунай хэлэһэн үгые тэрэ зандань дабтаһан гү, али үгышье һаа тэрэниие харуулһан зохёолые революционно, пролетарска искусство гэһэн «хунвэйбинүүдэй» тобшолол ямаршье ушар удхагүй. Ёһото материалис үзэл сурталаар хүмүүжүүлэгдэһэн мүнөөнэй хүнэй ухаан бодолдо энэ тобшолол ябашье багтанагүй.

Л. Е. Кербель: соёл культура, искусство гээшэ национальна нэгэ хэб соо байха ёһогүй гэжэ тоолоноб. Маоцзэдунизмын сахариг руу тэдэниие түлхин оруулжа болохогүй.

Л. Д. Муравин: үертэ орожо гэмэлтэһэн Италиин үнэтэ памятнигуудай хуби заяанай бидэнэй һанаа зобооһон шэнгеэр Хитадай искусствын гайхамшагта зохёолнууд бидэнэй һанаа зобооно.

Л. Е. Кербель: Сюй Бэй-хун гэһэн мэдээжэ уран зураашын творчествотой танилсаһанаа мартанагүйб. Совет хүнүүд тэрэнэй олон зураг мэдэхэ. «Өөрынгөө искусствада бүхы хүсэеэ үгэдэг залуу уран зураашадай дундаһаа бэлигтэй, зоримгой мастернууд олдожо, мянгаад жэлэй соёл культураяа бэедээ шэнгээн, урдань хада үндэр шанар шэнжээрээ илгарһан, сэсэн, уран искусствые саашань хүгжөөжэ, һэргээжэ тэдэнэр шадаха байха гээд найдагдана» гэжэ хитад энэ уран зураашадал адляар бишье бодоноб.

• • •

Л. Е. Кербель, Л. Д. Муравин гэгшэд хөөрэлдөөнэй түгэсхэлдэ иигэжэ хэлээ. Хахад жэлһээ үлүү тэдэнэй КНР-тэ хүдэлхэ зуура, олон лэ хитад нүхэд Советскэ Союзай хүргэһэн туһаламжа тухай ехэ һайнаар хэлэдэг байһан. Харин мүнөө Советскэ Союзда харша ябуулгын Хитадай хүн зоной дунда хэгдэжэ байһан ушар бидэниие ехэ гайхуулна, дурыемнай гутаана гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ. Совет орондо харша ажал ябуулгаяа улам үргэдхэхэ һэдэлгэ хэжэ байһан Хитадай хүтэлбэрилэгшэдые бидэ эрид буруушаанабди.

...ДЭИ ХҮДЭЛМЭРИ

МАЛШАДАА БУ МАРТАЯ!

...сомондо гол түлэб хоёр ...ахы оршодог: Бэшүүрэй 2-дохи отделени ба Шу-...леспромхозой Бэшүүртэхи ...хэлэй пункт.

...ажалшаднай мүнөө жэлдэ ...55 га тарялангһаа 18400 ...рооһо хуряагаад, гүрэндөө ...тнэр таряа худалдаха тү-...ргэхын хажуугаар үрэһэ ...хүсэд хааһан, малдаа үб-...хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэ-...мяха, һооһо худалдаха 10 ...эб болзорһоо урид дүүр-...до бэлэдхэгшэдшье һай-...лөө. 10 һарын дү-...шоднай «Забайкаллес» ком-...оо 2-дохи һуурида гара-...юзна хоёрдохи шанда хүр-...

...дайнгаа культурна, ажа-...улам ургажа байһан эрил-...ээр хангаха гээшэ со-...эдэй, партийно-профсою-...үлэй нангин уялга гэ-...а. Теэшье эндэмнай ба-...ээд үргэнөөр эрхилэгдэнэ. ...Хойхоло нютагуудта 150 ...эй һууринуудтай шэнэ ...баригдажа, үргэн үүлэнүү-... Тэндэ уншалга хэхэ, кру-...хүдэлмэреэ ябуулха таһа-... Потанино тосхондо соёлой 250 һууритай гоё һайхан байшан шэнэ жэлээр ашаглалгада үгтэхэнь. Хүдэлжэ байгаа 7 магазинуудта нэмэжэ, мүнөө жэл номой магазин нээгдэбэ. 2 библиотекэ хүдэлнэ, механизированнэ хлебопекарни, оёдолой мастерской, столово, бани болон бусад ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха зургаанууд сомоной дэбисхэр дээрэ хүдэлнэл. Бүхы тосхонуудта зайн гал яларжа, электроприборнууд айл бүхэнэй саг үргэлжын хэрэгсэл болонхой.

Соёл болбосоролой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха эмхи зургаануудай хүдэлмэри жэл үнгэрхэ тудам һайжарна. Эдэбхитэй шударгы соёлшод олошорно. Тэдэнэй тоодо Симонова Н. А., Чеботарева В. К., Усатюк О. Т., Елистратов Ф. А., Павлов А. ба бусадые магтамаар.

Гэхэ зуура ниитын гурим эбдэхэ, архи ууха, гэр бүлэдөө элдэб ааша гаргаха ушар үзэгдэнэ.

Энэ хадаа соёлой, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин дутагдалтай байһые гэршэлнэ бшуу. Клубууд, библиотекэнүүдэй һонирхолтой, дура татама хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулжа байбал, тиимэ юумэн үзэгдэхэгүй һэн.

Сомоной Совет соёлой ажаһуудалай эрилтэ хангаха эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ үргэлжэ анхаралаа хандуулна, тэдэниие шалган хинана, шухала ушарта туһална. Тусхай энэ асуудалые сесси дээрээ депутадууд зүбшэн хэлсэбэ. Олон хүнүүд эндэ хабаадалсаа. Уряа тэдэнь бэлэдхалэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаһан байна. Тосхон бүридэ депутадуудай бүлгэмүүд культурна болон ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха эмхи зургаануудай хүдэлмэри шалгажа, дутуу дундануудыень элирүүлһэн, тэдэнээ усадхаха хэрэгтэнь зүбшэл үгэлөөн, сэхэ туһалһан байха. Энэ хэрэгтэ депутадууд Эрдынеев Л. Э., Елистратов Ф. А., Бадмажапов Ц. Ц., Иванова Л. М. гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадаа һэн. Иигэжэ бодото байдал мэдэхэ болоһон дээрэһээ сессимнайшье тон урагшатай, баранда туһатайгаар үнгэрөө. Клубай, магазинай, фельдшерскэ пунктын зарим хүдэлмэрилэгшэд шангахан шүүмжэлэлдэ ороо, улайгаа, сайгаашье.

Тиин тусхай хэмжээнүүд баталагдажа, олон депутадууд туд гулгаа даабари абаһан.

Тэрэ гэһээр соёлой хүдэлмэри хараа байса һайжаржа байна гэхээр. Жэшээнь, шүүмжэлэлдэ ороһон Шанагын клубай (эрхилэгшэнь Д. Б. Санжиев) хүдэлмэри нилээд хубилжа байна. Клубай байшан гоёон шэмэглэгдээ. Уряа лозунгнууд, фотомонтажууд шэнэлэгдээ, уран һайханай кружок хүдэлмэреэ һэргээжэ, хэдэн концерт нютагтаа, хүршэ тосхонуудтаа табяа. Клубта тусхай түсэбөөр элдэб үдэшэнүүд үнгэргэгдэнэ. Тус клуб ажалшадай сүлөө сагаа аша үрэтэйгөөр үнгэргэхэ гуламта бөложо байна.

Үшөө хэхэ хүдэлмэри ехэ гэжэ тусгаар тэмдэглэхэ ушартай.

Үбэлэй үедэ олохон малшад түбэй тосхонуудһаа холо, хээрын отара, ферменүүдтэ ажаллана гээшэ. Тэдэнэйнгээ һүүлэн байдалые түбхинүүлхэ, айл бүлэ бүхэниие газетэ, журнал, радиотой болгохо, холын малшадтай уншалга, хөөрэлдөө таһалгаряагүй үнгэрөөжэ, шэнэ шэнэ номуудые тэндэ хүргэжэ байха, ариг сэбэрэй—медицинскэ туһаламжа саг соонь үзүүлхэ, хэрэгтэй эд хэрэгсэлээр хүнүүдээ хангаха гээшэ хойшолуулагдашагүй зорилго мүн.

Тус хүдэлмэриие ударидаха, хинаха гээшэ сомоной Соведэй нангин уялга байһаниинь элитэ.

Д. ТОГОШИЕВ,
Бэшүүрэй аймагай Шанагын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

...Г ДЭЭРЭ: Улаан-...ябрьска районой Павло-...эгэ гудамжада баригда-...дабхар шэнэ байшан ...а оруулагдаад, тэрэ гэр-...аа айл нүүжэ түбхинэ-...

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Германиин Демократическа Республикада совет соёлой үдэрнүүд амжалтатайгаар үнгэрөө. Тэндэ гол түлэб Белоруссиин искусство уран бэлигээ харуулаа. Энэ ушараар АПН-эй корреспондент Белоруссиин ССР-эй соёлой министр Михаил Минковичтэ хандажа, хилын саанахи оронуудтай Белоруссиин хани нүхэдэй, соёл болбосоролой холбоо барисаан тухай хөөрэжэ үгэхыень гуйһан байна.

АРАД БҮГЭДЫН АШАТА БАЯЛИГ

Михаил МИНКОВИЧ,
Белоруссиин соёлой министр

Хилын саанахи оронуудтай хани нүхэсэлэй, соёл болбосоролой холбоо барисаа хүгжөөлгэ эб найрамдал батадхаха, арадуудай хоорондо хани нүхэсэл, этигэл найдал тогтоохо шухала нүхэсэл болоно,—гэжэ Михаил Минкович хөөрэбэ. — Уласхоорондын янза бүриин хани харилсаа байгуулха бүгэдэ арадай хэрэгтэ манай республика хубитаяа ехээр оруулна. Энэ талаар хилын саанахи оронуудтай хани нүхэсэлэй, соёл болбосоролой холбоо барисаанай Белоруссиин бүлгэм ехэхэн үүргэ дүүргэдэг. Тус бүлгэм дэлхэйн 60 ороной олониитын, соёл болбосоролой 190 гаран эмхинүүдтэй саг үргэлжын хани харилсаа байгуулһан байна.

Олон ороной арадууд Белоруссиин Совет Социалис Республикын ажалшадай байдалые ехээр һонирходог. Совет засагай жэлнүүдтэ манай республика ютор болоһон хубилалта, амгалан сагай зохёон байгуулхы ажалай амжалта хилын саанахи хани нүхэдымнай һонирхуулна. Амжалта манда ехэ бии. Жэшээлхэдэ, республикадамнай соёлой бодото хубисхал болоһон. Урдань бүхы хүн зоноймнай 80 хубинь үзэг бэшэг мэдэхэгүй байгаа. Харин мүнөө Белоруссида үзэг бэшэг мэдэхэгүй нэгэшье хүн байхагүй. Мүнөө уялгата 8 жэлэй һуралсалда нэлэнхытээр ороо. Манай республикада 2,5 миллионһоо олон хүнүүд һуралсана. Бүхы Советскэ Союздал адли, манай эндэ һуралсалнай түлөөһэгүй юм. Тусхай дунда, дээдэ һургуулинуудай студентнүүдтэ гүрэнэй стипенди түлэгдэдэг. Эрдэм ухаанай, соёл болбосоролой хамаг шухала асуудалнуудые олон институт, лабораторинуудтай БССР-эй Наукануудай академи шиидхэнэ. Радио болон телевидени ажалша зоной байдал һуудалай хэрэгсэл, харин кино ба арадай театрнууд—ниитэ зоной һайшаан дурладаг искусство болонхой.

Социалис оронуудай арад зон социалис байгуулалтын алибаа һалбаринуудта бэе бэедээ туһалдаг юм. Манай республикын промышленность, хүдөө ажахы, эрдэм ухаан, соёл болбосорол, арадай гэгээрэл болон медицинэдэ туйлагдаһан амжалтануудые, түрүү үүсхэл болон дүй дүршэлые хани нэгэдэлтэ социалис оронууд үргэнөөр халан абана.

Жэшээлхэдэ, станогуудые өөһэдөө харгалзан хүдэлмэрилүүлдэг Минск хотын шэнэ онол арга һанагшад—А. Виташкевич Ф. Алексеевич хоёрой дүй дүршэлые Германиин Демократическа Республикын Ранненбург районой горнягууд халан абаа. Минскын ба Польшын Арадай Республикын «Урсус» гэдэг тракторай заводой хүдэлмэришэд дүй дүршэлөө саг үргэлжэ абалсадаг. «Ким» гэжэ Витебскэ фабрикын коммунис ажалай бригада. Чехословакиин Хрудим хотын бүд нэхэдэг «Элите» фабрикын социалис ажалай бригада ажалай түрүү онол аргануудаа харилсан шудалдаг.

Могилёвой областиин «Рассвет» колхозой, Болгариин Софийска округой «Ботевградска коммуна» гэдэг хүдөө ажахын кооперативай гэшүүд түлөөлэгшэдөө эльгээлсэһэнэй, саг үргэлжын халуун хани холбоо байгуулһанай ашаар хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ түрүү онол арга шудалжа, өөһэд өөһэдынгөө үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна.

Иимэрхүү жэшээ олон. Эдэ жэшээнүүд манай арадуудай бэе бэеэ хүндэлдэг байһые, урдаа табиһан уг зорилгымнай нэгэн байһые гэршэлэн харуулна.

Хилын саанахи оронуудтай соёлой холбоо барисаан илангаяа хүгжэнги юм. 1958 ондо Белоруссида Болгариин хүгжэмэй долоон хоног, Болгариин кинофильмнүүдэй фестиваль үнгэргэгдөө һэн. Харюудань Белоруссиин хүгжэмшэд, киногой ажал ябуулагшад Болгарида айлшалһан байна. Совет Белоруссиин соёлой декада Румынида, Польшодо үнгэрһэн байха. Харюудань Румыниин, Польшын декаданууд манай эндэ болоо һэн. Мүн манай республикада Чехословакиин соёлой үдэрнүүд үнгэргэгдэһэн, Советскэ Союзда зорюулагдаһан соёл болбосоролой олон тоото хэмжээ ябуулганууд Чехословакида эмхидхэгдэһэн байна. Белоруссиин арад Венгриин соёл культуратай танилсаа бэлэй. Уданшьегүй Белоруссиин түлөөлэгшэд Венгридэ айлшалжа ошоо бэлэй.

Нёдондо жэл ГДР-эй соёл болбосоролой зуу гаран түлөөлэгшэд өөрынгөө ороной искусстватай, эрдэм ухаан, арадай гэгээрэл ба элүүрые хамгаалгын туйлалтануудтай Белоруссиин ажалшадые танилсуулаа.

БССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша УССР-эй габьяата артист Александр Опанасенкын хүтэлбэрилдэг Белоруссиин гүрэнэй хатар танцын ансамбль, мүн олохон түрүү хүгжэмшэд, оперо ба балетай театрай мэдээжэ артистнууд Германиин Демократическа Республикада ошоһон байна. ГДР-эй ниислэл хотодо Белоруссиин уран зурагай, шэл ба шаазан эдлэлэй выставкэ эмхидхэгдээ.

Манай республикын уран һайханай коллективүүд хилын саанахи оронуудта шадабари бэлигээ харуулна. Мүн хари гүрэнэй уран бэлигтэн манай республикада олоороо ерэдэг. Жэшээлхэдэ, һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада хилын саанахи оронуудай 37 коллектив, 56 хүгжэмшэд, дуушад Белоруссида наада табижа, халуунаар угтагдаа. Үнгэрэгшэ жэл республикымнай ниислэл хотодо Польшын, Чехословакиин, Бразилиин эстрадын артистнууд, ГДР-эй залуушуулай ансамбль, Парагвайн, США-гай, бусад оронуудай артистнууд ехэхэн амжалтатайгаар наада табяа. Энэ үе соо БССР-эй гүрэнэй хатар танцын ансамбль, республикын арадай хоор, Брестын драмын театр, концертын бригаданууд, тус тус гүйсэдхэгшэд хилын саана уран бэлигээ харуулаа. Мүнөө Минскдэ Польшын циркын артистнууд гастролёо амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Удахагүй манай нишэ Италиин, Югославиин артистнууд ерэхэ юм.

Белорус арад ондоо арад зоной үндэһэн ёһо заншалда, соёл болбосоролойнь баялигта тон ехэ хүндэтэйгөөр хандадаг. Республикымнай областной, районно түб тосхонуудта хилын саанахи оронуудай уран зурагай, скульптурын, гоё фотографиин, номой шэмэглэлэй, үхибүүдэй зурагуудай выставкэнүүд нээгдэнхэй.

Хилын саанахи уран зохёолшодой номуудые белорус, ород хэлэн дээрэ оршуулжа гаргадагби. Манай республикада хэблэгдэһэн хари гүрэнэй уран литературын ниитэ тираж 10 миллион хэһэг болонхой. Мүн тиихэдэ Белоруссиин уран зохёолшод, поэдүүдэй олонхи номууд хилын саана хэблэгдэнэ.

Хилын саанахи оронуудай арадуудтай белорус арадай холбоо барисаан улам үргэлжэ, жэл бүри бага бэхи боложо байна. Энэ хани холбооё хүгжөөхэ хэрэгтэ манай республикын хүнүүд улам олоороо хабаадалсана.

(АПН).

АГТЫНГАА ЖОЛОО АЛДАНАГҮЙ...

Газаа халта юумэнэй түрд гэхэ, машинын мотоорой хүнхинэхэ бүхэндэ ээлүүдгүй сонходо ошолдоно. Урагшаа харахадань, Табхар хадань урданайхидаал шэбхийжэ hууhан зандаа. Дэшэнэй hинаан энэ хададал заашье хубилаагүй. үнеэхил бодоhон юумэндээ этигэhэн зангаараа. Хүлеэхэдэ үдэр hүни хоёр hара, жэл шэнги ута гээшэнь!

Хабар, зунай халуун хүдэлмэринүүдэй хэды ехэшье hаа, Дэшэнэй ойнhоо Дашинимань нэгэтэшье гараагүй, сэдьхэлдэнь хүлеэлгэжэл байгаа. Алар майhаа хойшо үтын зуниие үнгэргөөд, ороин намар болотор хүлеэгдэбэ.

Нэгэтэ боро шинельтэй, пилотко малгай толгой дээрээ хэсылгэн hагад табиhан солдадай орожо ерэхэдэ, гэртэхин булта ажалда, долоотойхон Коля табатайхан Дабаажил хоёрhоо ондоо хүн үгы байба. Эдэ үхибүүд тэрэ солдадые нанамнай гээшэ гү гэжэ hанаашье hаа, танихагүй байhандаа бага зэргэ хитэд гээд, ойронь ошохоёо хэлажа ядаба. Сэрэгтэ мордоходонь үлгыдэ хэбтэhэн Дабаажил, гуобатайхан Коля хэды ехэ болошоод эсэгэеэ угтажа байгаа гээшэб! Тэдэнэй гэртэ баяр жаргалай наран энэ үдэр мэгэжэ бадараа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай эхилэн сасуу Дашинима Нимаев сэрэгэй албанда асталжа, ороhойнгоо зүүн хилэ дээрэ абаашагдаба. Тэндэ байжа нилээд балэдхэл хэбэнэйнгээ hүүлээр. 1941 оной октябрьда дивизиингээ сэрэгшэдтэй хамта баруун фронт эльгээгдээ бэлэй.

Москва хүрэйэн түрүүшынгээ hүни газар тэнгэри хоёрой ниилэhэндэл огторгойдо улаан галай сорбхилхые хараба. Дайсанай самолёт оронойнмай ниислэл тээшэ дуттаашалдажа байгаа ха юм. Тэдэ самолёдууд халуун галаар хайрагдаад, бута сохигдоо, гэдэргээшье сухарна hааб даа.

Сибириин 93-дахи Улаан тугта стрелково дивизи октябриин 25-да галзуурhан дайсадтай түрүүшынгээ «уулзалга» хэжэ, тэднэй дабшалтые гэдэргэ сохин сухарюулба. Тэндэ Дашинима Жапович түрүүшынгээ hомо фашистын зүрхэ руу шэглүүлээ.

Үбэлэй добтолгын шанга байлдаан хэдэн хоногто үргэлжэлбэ. Умба саhан. Саhаар бүрхөөгдэhэн хасуури модото ой. Хажуудаашье байhан юумые харахань бэрхэ.

Тэрэ ойн дунда зенитно-пулемедой хоёр расчет машинаараа хүрэжэ ерээд, харгын хажуу талын ойе галта hомоор сэбэрлэжэ мэдэбэ. Туд бүридөө гансахан шабха дараллаар станкова дүрбэн пулемет hүргэдэг тэдэ түхеэрэлгэнүүд амиды амитанай толгойгоо үргэхэ забда үгэхөөр бэлэнээр аадар мүндэр адхаруулаа.

Расчедой командир Цыдыпов:

— Модоной заха хяргуула, нэгэ бага дээхэнүүр, үшөө саашань... гэжэ наводчиктоо шанга шанга команда үгэнэ. Сагдуул дээгүүрэ саhа нэмэрюулhэн модоншье сагаан тооhо бурьяна.

Тэрэ hамбаанда толгойгоо үргэhэн фашис автоматчик модоной забhараар расчедые буудажархиhан байгаа. Сержант Цыдыпов алуулжа, расчедойнь бусад нүхэд шархатажа, зэргэhээ гараба. Эрэлхэг зоригто шофер Нимаев тэдэниие халан машина дээрэ hүрэжэ гараад, буугай дуу таhалдуулангүй үргэлжэлүүлбэ. Шанга тулалдаа үргэлжэлүүлhэнэй hүүлээр дайсад үгы хэгдээ бэлэй.

1941 оной үбэлэй добтолгын үедэ Нара гол дээрэ дайсад манайхиниие бүhэлхэ hэдэлгэтэйгээр ара талынь харгы таhа отолоод, тыл түрүү лини хоёрой хоорондохи ябадал хаагаад байhан. Тингэжэ тэдэ расчедууд харгы hэтэлээ hэн.

Дашинима Нимаев тэрэ оной үбэлэй добтолгые илалтатайгаар дүүргэлсэжэ, гвардиин нэрэдэ хүртэлсэhэн габьяатай.

1941 оной зунай, үбэлэй добтолгонуудта нүхэр Нимаев ходо хабаадалсажа, Московско областиин газар дайдые дайсанай hабарhаа сүлеэлэлсэhэн байна.

Дашинима Жапович дайшалхы замаа үргэлжэлүүлэн, Смоленскэ областиие, Белоруссиин, Литвагай республиканууд газар дайдануудые дайсанай дэбhэдhэнhээ сэбэрлэлсээд, Зүүн Пруссиин руу ороhон байха юм. Тэндэ өөрынгөө гвардейскэ дивизитэй Эсэгэ ороноо хамгаалалгын дайниие илалта түгэсөөр дүүргэлсэhэн байна. Нүхэр Нимаев автомашинынгаа жолоое алдангүй дүрбэн жэлэй туршада дайнай улаан гал соогуур ябалсажа гараа. Дайе даралсажа ерэhэн Дашинима Жаповичай габьяа ехэ. Тэрэнэй үбсүүндэ Улаан Одоной орден. Дайшалхы габьяагай түлөө, Москвае хамгаалалсаhанай түлөө, Кенигсбергые абаhанай түлөө болон бусад медальнууд яларна.

Даруу түбшэн зантай, олон үгэгүй энэ нүхэртэй хөөрэлдөө hаатнай «биб» гэжэ нэгэтэ хэлэхэгүй, урдахи шулуун харгыгаа сэхэ хараад лэ, үнэн хэрэгэй түлөө ажаллажа ябадаг.

Сайбаршаг үнгэтэй рефрежератортай эдихэ юумэ зөөдэг автомашинын ногоон кабинада hууhан табин гарад гэжэ ябаhан наhанай энэ хүн гушан жэлэй туршада автомашина жолоодоно. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урда тээхи жэлнүүдтэ колхозойнгоо шофероор хүдэлөөд, тэрэ ажалаа үргэлжэлүүлэн, фронт дээрэ ябажа гараа. Тэндэhээ ерэhэнэйнгээ hүүлээр дахяад машинада hуужа, нютагайнгаа колхозой ажахые hэргээн бодхоолсоhон байха юм.

Мүнөө нүхэр Нимаев Ивалгын сельпогой жолоошон. Сельпогойнгоо хангадаг бүхы hууринуудай арад зоной хэрэглэжэ байгаа эдеэ хоолой зүйлнүүдые hаатабаргүйгөөр зөөжэ, гэдэнэрые хангана. Эрхим энэ шофернай коммунист ажалай ударник. Автомашинаа аваригүйгөөр жолоодоhоной түлөө медальда хүртэhэн.

Автомашинын жолоо оhхоонг гараараа бүхөөр бариhан Дашинима үшөөл олон жэлдэ тэрэ жолоогоо алдангүй амжалтатайгаар ажаллаха байха.

П. ЦЫБЕНОВ.

ПРИБАЙКАЛИИН АЙМАГТА

«ПРИБАЙКАЛЕЦ» колхозой Турантайн бригадын механизаторнууд аймаг соогоо эгээн түрүүлэн таряан ажалда хэрэглэгдэхэ хүдөө ажахынгаа машина, техникэ заhабарилжа дүүргэбэ. Тингэжэ 7 сеялкэ, 4 анзаhан, 20 борной, 3 культиватор болон 2 лущильник hэльбэн заhабарилагдажа, хабарай тарилгын хаhа болотор хадагалагдаба.

* * *

СЭЛЭНГЫН модоной баазын мебельнэ цехэй коллектив 679 мянган түхэригэй модон бүтээлнүүдые үйлэдбэрилжэ, жэлэйнгээ даалгабариие дүүргэбэ.

Мүн шпала гаргадаг цехэй хүдэлмэришэд мүнөө үень 2500 гаран хэhэг түмэр замай тохойн дэрэ хэжэ амжанхай.

В. ИСТОМИН.

«ЗАЛУУШУУЛ»

Суулгын дунда hургуулида уран зохёолой бүлгэм эмхидхэгдэбэ. Тэрэнь «Залуушуул» гэжэ нэрлэгдээ. Тэрэниие багшанар Э. Дашиева, Б. Дамбаева гэгшэд хүтэлбэрилнэ. Бүлгэмэйхид шэнэ гараhан номуудта шэнжэлэлгэ хэхэhээ гадна, тэдэниие зүбшэн хэлсэжэ, үгэ буляалдалга эмхидхэнэ.

hая Чингиз Айтматовай ном зүбшэн хэлсэhэн байна.

Эндэ шэнэ номуудта шэнжэлэлгэ хэhэн бюллетень гаргагдажа болохонь. Тэрэшэлэн уран зохёолой кабинет hургуулидаа нээхэ бэлэдхэлтэй.

Мухар-Шэбэр.

Б. ЖАМБАЛОВ.

АРАБ АРАДАЙ СЭСЭН ҮГЭ

Ёhотой хүн гээшэ шулуун дээрэ таряа ургуулха.

Ерээдүйе харахые хэн эрмэлзэдэг бэ, тэрэ хадаа бултанhаа баян хүн.

Дэлхэй хүнэй түлөө, хүн дэлхэйн түлөө байдаг.

Арадай хүсэн үнэн сэхэ байлгада.

Үбэлэй сэбдэг үглөөгүүр
Үбдэгсөө саhа махан,
Шэдхын зүргэ дээгүүр
Шандаганай мүр дахан,
Гэнтэ hүрэн гүйhэн
Гүрөөhэнэй солбониие гайхан,
Хураад хэбтэhэнээ hэриhэн
Хурын ниидэхые hонирхон,
Хушын оройhоо hүрэhэн
Хэрмэнэй гоё hүүлые,
Томо модо нүхэлhэн
Тоншуулай салир хушууе
Харан харан ябанабди.
Хорёошомнай хусажа эсэнги.
Байгалай эрьеэр дабшанабди.
Байгаали үшөө hажанги.
Урал hаарал бааяhан
Үhан далайн хүбшэдэ
Үнгын олон ангууд соо
Үдэр хоног түргэн юм.

Ангуушанай буу бариhан аад,
Арайл бага байнабди.
Ангай мүр мүшхэжэ,
Арга дүршэл олсообди.

Мянган олон мүр соо
Марянhан нэгэнэй замые
Үншан түргэн ябадаг hаа,
Одоол анша гүүлэхэш.
Шарахан үнэгэнэй мэхэтэйе,
Шандаганай hонор шэхэтэйе.
hорhолиг гуранай
ходборхойе
hолонгын щуран ходорхойе

Ойлгожо таажал абадаг hаа,
Одоол анша гүүлэхэш.
Адхаад мэргэн буу
Алхалхадашни болохо.

П. ЯХНОВЕЦКИИН фотоэтюд.

Лирическэ этюд

ХҮБҮҮН

Ц-Д. ХАМАЕВ

Гэрэлэй урда зогсожо, улайхадашаhан хасараа харахадаа, хүнүүдэй уулзан сасуугаа хэлэдэгые Гэрэлмаа hанаба.

«Хасаринни дашшье hаа улаахан. Хүбүүтэй болохо байхаш даа, хараарай».

Тиихэдэнь эшэжэ, харюу үгэдэггүй, харасаяа хажуу тээшэнь булгуулжа, саашаа гэшхэлдэг hэн.

«Хүбүүн!» — бусайдаhан олон бодолой hабагшаhаа мултаржа, омогорхолоо hая ойлгоhондол, түхэреэн харахан нюдэдөө ялалзуулан үгэлбэ. Тиихэдэнь уралнуудынь таталзажа, тэгшэ сагаахан шүдэнүүдынь харагдаадхиба. Халта турад гэхэhээ бэшэ нюуртань ондоо тэмдэг үгы. Уужам хүнгэхэнөөр оюулhан платидаа багтахаа болёо. Нюдэдынь ехэ болоно, юрын хүнэй обёоршогүй гунигтай hүүдэр аяар саана хадагаланхай. Тэрэ хэбээрээ гэрэл соо буляалгаад, юундэ миhэрhэнээ ойлгохогүй. хоёр нюдөө шэб анижа, хэлээ хазажархиhандал зогсошобо. Арба наймантайхан эхынгээ энэ саг зуурын сэдьхэлэйнь баярые мэдэрhэндэл, зосоохи үринь лүг-лүг сохилон татажа хүдэлбэ.

Харагдашагүй хара hабартай гарай улаан хоолойhоонь аhалдажа, доошонь шэдэрүүлэн угзарhандал, зосоонь айхабтараар мушхажа, байша hуушагүй болошобо. Гэрэлмаа дугшан бүхэтэрhөөр орон дээрэ ошожо, хэбтэшэбэ.

— А-аг! А аа... — Ядаhан тобдэhэндээ амисхалаа абажа ядан, нгсуунаар татажа гэншэрбэ. «Яагаабши даа, хүүхэмни». — гэжэ мэдээ табин гүйжэ ерэдэг төөдэйнь үгы. Гэртэ хэн нэгэнэй бии hаа. Гэрэлмаа нэгэ гэбэл, хорин сагаан шүдэеэ хам зуугаад, шиидшье абяа гарахагүй, үгышье гэбэл хэтэрхысэ янгархашаха hэн. «Хүбүүмни, бу туляа даа», — гэжэ өөртөө үгэлбэ.

«Хүбүүн? Хүдэлхэншье мүндүу. Нээрээшье хүбүүн ха даа, хүбүүн». — зосоохи нарайнгаа тэршэлхые зүрхэнэйнгөө түгшүүгээр сохилхы шагнан, нюдөө аниhан зандаа байхадань, бодолынь эрмэлзэлэй дали дээрэ элижэ эхилбэ.

«Хүбүүн! Хүбүүмни, ши эхеэ ойлгожо, шагнажа хэбтэнэш. Бишни, хүбүүн, шамдаа найдалаар дүүрэнби. Үндэр тэгшэ бэетэй, үргэн сээжэтэй, шүрбэhэлиг бүдүүн балсантай, далдирдаггүй хёрхо нюдэтэй, hанаалиг ухаамгай, hайхан сэдьхэлтэй, нэгэ үгөөр хэлэбэл, дүрбэн тэгшэ болооройш, хүбүүмни. Улаан гарhаа табингүй, үргуулан үндылгэхэб. Үураг hүнэйнгөө багадаашье hаа, улаагша үнеэнэйнгөө hүөөр угжажа тэнжээхэб. Тоогүй олон hүни бодожо, шамаяа хуурайлхаб. Шимни мансыдаа аярхан дуурахаш. Залуухан эхэшни hарата hүни үлгын дуу дуулажа, унтангүй хонохо. Шамдамнил аятай hаань, бэшэ юуншье хэрэгтэйб даа. Эрэ хүнэй юрөөлдэ ута замыешни дурсан. үүр сайлгажа, үдэр болгохоб. Үрхөөр ороhон наранай туяанда онигоодоhон нюдэдөө аниб-ониб шэрбэсэгээхэдэш, эхынш дуран hэрижэ, шамаяа дээрэ үргэн, «одомни» гэжэ омогорхохол.

Булсыхадажа маряажаад, нааданхайнуудаа хоршогонуулан, дээрэхэнээ асархадажа, дэмы hэжэсэгээхэдэш, хабарай үер уhанай харьялаае абяархаад, эхэшни эрье тээшэ сэнгэхээ ошодогоо hанахал. Эльгэ хатаад, урдаhаам гараа hарбайхадаш, сэбэр арюун дураяа шэлээн үгэhэнөө hанахалби. hуухадаад, мүлхидэг болоходош, хүбүүмни, hанаhандаа хүрэжэ, hарбайhанаа абаhанаа hанахалби. Хүлдэ ороод, хүрьhэтэ газараа гэшхэхэдэш, замайш эхин сэхэ хүтэлжэ, зүб тээшэнь болгохоб. Оюун бодолоо удалжа, эрдэмэй шатые дамжахадаш, үргэн тээшэнь залуулжа, үндэр өөдэ зүйлгэхэб. Эрэ бэез бэелжэ, элшэ таталуулан, эрмэлзэл хүсэлөө бэелүүлхээ зорижо ошоходош, юрөөл табижа, хойноhоошни зобон гээгдэхэб...».

«А-аг!» — тэрэнэй толгой ... жа, үе мүсэнь hуларан, нэгэ ... зосоонь таhаршаhандал ... Төөдэйнгөө түбэрсэ табилжа ... hынь лэ бүүр түүр hанадаг.

«А-аг!» — гэhэн хашхараа ... лаад hэришэхэдээ. Гэрэлмаа ... нэлгын газарта хүнгэршоод ... абажа ядан, нгсуун хүндөөр ... жа хэбтэбэ. Нюдэеэ аргаахан ... бэ. Найжань болоhон эхэнэр ...

— Яагаа томо хүбүүн гээшэб ... гэжэ нэгэниинь гайхана.

«Хүбүүн».»

Гэрэлмаагай hанаhаар бо... Тиимэ даа, хүбүүн... Тэрэ то... hэн, hуларhан байгаа. Үлэ ... уралнуудынь миhэрхэдэл гэба...

«Хүбүүм! Унта даа!» — гэжэ ... бэрөөд, өөрөө нюдэеэ анин ... гаа зөөлэхэн нойртоо динлдэ...

Хажуудаханань, орон дээрэ, h... хан гараhан хүн амгалан та... дуурана.

Тэрэ хүнэй нэрэ: хүбүүн!

Үглөөдэр гү даа, али үдэ... шье нэрэтэй болохол, хүбүү... нэй нэрэтэй... Хүбүүн...

Хатарай фестивалиин шагнал

ПАРИЖ, декабриин 12. (ТАСС). Хатарай уласхоорондын дүрбэдэхи фестиваль Парижда болоод дүүрэбэ. hара үлүүтэй саг соо үргэлжэлhэн фестивалиин үедэ СССР-эй, Кубын, США-гай, ФРГ-гэй болон Францийн балетнэ труппанууд шадабаряа харуулаа. Тбилисиин З. Палиашвилиин нэрэмжэтэ оперо, баледэй гүрэнэй академическэ театрай хатарай коллектив Советскэ Союзай зүгhөө фестивальда хабаадаа. «Отелло» болон «Горда» гэжэ баледүүдые грузин артистнууд хүн зондо харуулhан байна.

Парижай ехэ шагналые Кубын мэдээжэ балерина Алисия Алонсо абаhан байна. «Лисица» гэжэ балет (Мюнхинэй оперо баледэй театр) эрхим зүжэг гэжэ мэдэрэгдээ. Хатар наада эрхимээр гүйсэдхэhэнэй түлөө шагнал американец Каннингемдэ үгтөө. Юрбен (Франци) баледэй эгээн эрхим солист болоо.

Грузиин баледэй труппада болон Вахтанг Чабухианида Парижай хатарай академи тусхай шагналнуудые олгоо.

США-да хэмэл одонууд табигдаба

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 12. (ТАСС). США-гай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй Ванденбергдэхи (Калифорни штат) баазаhаа газарые тойрон дабшаха «ОВ 1-9», «ОВ 1-7» гэжэ хоёр хэмэл одон үгэгэлдэр табигдаа. «Атлас Д» гэжэ ракетын ашаар хэмэл одонууд газарые тойрон дабшаха замда гаргагдаhан байха юм.

Замбуулинай дайда соохи радиациие шэнжэлхэдэ хэрэгтэй болохо аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхоглонхой.

ХИЛЫН САНАҺАА

Тон томо танкер далайда гараба

ТОКИО, декабриин 12. (ТАСС). Үнгэрэгшэ вторнигто баригдажа дүүргэгдэhэн, 210 мянган тонно уhа түридэг, дэлхэй дээрэхи тон томо «Идэмцу-Мару» гэжэ танкер мүнөөдэр түрүүшын аянда гараа. Кувейтдэ «Идэмцу-Мару» ходоод ошожо байдаг болохо юм. Мүнөө тэндэhээ 245 миллион литр сэбэрлэгдээгүй нефть абажа гараха байна.

342 метр утатай, 50 метр үргэнтэй энэ шухаг судные жолоодолго бүрин хүсэдөөр автомадаар хангагданхай. Тэрэнэй команда оройдоол 32 хүнhөө бүридэнэ.

«Исикавадзима-Харима» гэжэ судна бүтээлгын компаниин верфьдэ танкер барилга февраль hарада эхилээд, сентябрьда уhанда табигдаhан байгаа.

Урда Вьетнамай патриодуудай ябуулга

ХАНОЙ, декабриин 12. (ТАСС). Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд болон партизанууд Шадек провинцида ноябриин 29 болон 30-да хоёр үдэрэй турша соо ябуулга хэхэдээ, 4 тосхоной энгэй хүн зондо эсэргүүгээр туhамаршадай армиин хоёр батальоной хэжэ ороhон хэhээлтын ябуулгануудые таhалдуулаа. Энээн тухай Освобождение гэжэ радиогой дамжуулгада үндэhэлэн ВИА агентство мэдээсэнэ. Дайшалхы ябуулгын үедэ патриодууд дайсанай 100 гаран солдадые хүлhөөнь буулгаад, тагнуулай нэгэ самолёдые ...дажа унагаагаа. 4 самолёдые ... гээ. Тэрээнhээ гадна хэhээ... hуужа ябаhан зургаан онгосые ... да шэнгээгээ, хоёр бронем... гэмтээгээ.

Телон провинцида болоhон ... даанай үедэ Сайгоной сэрэ... тагнуулай ротые Урда Вьет... партизанууд hамна бута сохёо... санай 50 шахуу солдат алу... шархатаhан байна.

Джек Руби рак үбшэндэ дайрагдаа гэжэ багсаагдана

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 12. (ТАСС). Даласска түрмэhөө Паркленскэ госпитальдо Джек Руби пятницада асарагдаhан байгаа. Түрүүн хадхалаа хүрөө гэжэ hанаhаниинь, харин рак үбшэндэ дайрагдаhан байгаа. Хэдэн үдэрhөө үбшэниинь хүсэдөөр тодоруулагдаха гэжэ госпиталиин түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Рубиие аргалдаг врачнуудай нэгэн профессор Сэнфорд иигэжэ мэдүүлээ: «ехээр үбшэлэнхэй». «Сүүлэй ... тэрэ зогсожо шадахагүй» гэжэ ... наб гээд профессор хэлээ.

Ли Харви Освальдые алаhан ... хэрэгээр шэнэ сүүдэй үмэнэ ... хые хүлеэжэ, Руби түрмэдэ ... байгаа бшуу.

Американхидэй захиралтые дүүргэнэгүй

ХАНОЙ. (ТАСС). Сайгон шадарай юhэдэхи автомобильна харгы дээрэ Урда Вьетнамай туhамаршадай сэрэгүүдэй 34-дэхи батальон байдаг юм. Дукгуэ гэжэ районда байдаг Урда Вьетнамай арадай армиин сэрэгшэдтэ эсэргүү ябуулгада хабаадалсаха гэhэн американ командованиин захиралтые дүүргэхэhээ энэ батальоной солдадууд болон офицернууд hаяшаг ар... байна.

«Освобождение» гэжэ аген... вын мэдээсэлые үндэhэ бол... Вьетнамай информационно аген... ствын мэдээсэhэнэй ёhоор 34-... хи батальоной сэрэгэй алба ... шэд дайнай болоожо байhан газар... эльгээгдэхээр вертолёдууда ... хаhаа арсаhан байна.

Партизануудай зоримгой добтолго

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Сайгондо тон дүтэхэнэ байhан американ сэрэгүүдэй hомо хэрэгсэлнүүдэй дүрбэн складые Урда Вьетнамай партизанууд декабриин 9-нэй hүни амжалтатайгаар добтолоо. Американ агентстванүүдэй болон Франс Пресс агентствын Сайгонhоо мэдээсэhэнэй ёhоор хоёр складта хэдэн хүсэтэ тэhэрэлтэнүүдэй hүүлээр гал түймэр болоо. Партизануудай добтолгоhоо ү... жалан, складуудай харуулда... дунда алуулhан шархатаhан ... нүүд бии. Гэбэшье америкаа ... гүүдэй командовани хэдэн ... алуулhан тухай мэдээсэгүй ... агентство заана.

ФИНАНСОВА ТОМО БАЯШУУЛАЙ ҮГЭСЭЛГЭ

Конголо урдань сүүлээ үгтэhэн Моиз Чомбе Африкын бэеэ даланхай энэ ехэхэн орондо эсэргүүгээр шэглүүлэгдэhэн эритэ мэсын үүргэ дүүргэхэ бэлэдхэл захяал хэжэ байхай. Франкис засагаархидай дали доро алтайгаар хоргодон ороhон Чомбе гэгшын элэбхитэйгээр ябуулга хэжэ байhан тухай баруун оронуудай хэблэлдэ зарим зэргээр мэдээжэ болоо. Мадридтахи штаб-квартира соогоо Чомбе ехэ хэмжээнэй мүнгэ зөөри абаха чегүүлтэ гар табиба: өөрынгөө эмиссарнуудта нарияар захяа заабаринуудые үгэнэ. Тэдэнь Урда-Африкын Республика, Родези болон Португалида ошожо, мүнгэ зөөри бардамаар хэрэглэн, сагаан шарайта хүлhэншэдые элсүүлнэ, буу зэбсэг, hомо хэрэгсэл ехэ ехээр худалдажа абана. «Чомбегэй армиин» парашютистнууд болон лётчигууд Африкын эрье шадарай арадуудай нэгэн дээрэ hургуули хэдэг. Тиихын тулада Американ транспортна самолёдууд, истребительнүүд хэрэглэгдэнэ. Англиин болон Франциин хэблэлтэй зааhанай ёhоор алуурщадай зэбсэгтэ отрядууд Португалиин колони болохо Анголоhоо Конголо добтолон ороход бэлэдхэл хэнэ. Киншасые эзэлэн абаха, мүнөөнэй конголез правительствые унагааха, орон дотор Чомбегэй шанга засаг түрэ тогтооходо зорилго хүлhэншэдэй үмэнэ табигданхай.

Чомбе өөрөө бэеэрээ конголез арадта тиимэ ехэ аюул тохёолдуулжа шадахагүй байhаниинь элитэ. Зүгөөр, ушар юуб гэхэдэ, тэрэниие финансова томо баяшуул тухирдаг байна. Эдэ баяшуул Конгын байгаалиин баялигые — зэдэй, алмазай, кобальтын, кадмиин, шухаг металлнуудай, түүлгэнэй үүрхайнуудые дээрмэлэн ашаглахые эрмэлзэдэг байна бшуу... Хэрбээ тодорхойгоор хэлэхэ болоо hаа, хамагай түрүүндэ Бельгиин «Сосьете женераль» гэжэ финансова бүлэгэй нүлөөн доро байдаг «Юньон миньер по О Катангын», тэрэшэлэн Конгын минеральна баялигуудые ашаглахын тулада ехэ капитал оруулhан Англиин, Америкын болон Баруун Германиин зарим баяшуул Чомбегэй ябуулгануудые мүнөө залан шэглүүлжэ байдаг. Чомбе ЮАР-ай болон Родезиин расистнуудай, Африкын газар дээрэхи эзэмдэлгэнүүдые hалгаахые хүсэдэггүй Португалиин колонизаторнуудай зүгhөө ехээр дэмжэгдэдэг.

Мүнгэнэй түлэмүүдэй эзэд, расистнууд болон колонизаторнууд Конгын правительстводо яахадаа иимэ ехээр эсэргүүсэжэ ороно гээшэб?

Ушарынь хадаа конголез арадай ехэ хүсэл эрмэлзэлгые анхаралдаа абан, Конгын центральна правительство халаа ороной экономикодо баруунай монополинуудай эзэрхэгые хизаарлаха, национальна бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхэ үүргэтэй хэдэ хэдэн хэмжээ ябуулгануудые hүүлэй үедэ абаhан байна. Жэшээлхэдэ, hаяхан гаргагдаhан декредэй ёhоор Конго декабриин 31-hээ бүхы хариин страховой компаниинуудай ажал ябуулгые болюулжа ёhотой: тэдэнэй оронд «Сонас» гэжэ национальна бүлгэм байгуулагдаха юм. Тэрээнhээ гадна, Конголо бии байhан харин фирмэнүүд өөhэдынгөө главна контонуудые энэ үе соо Киншасада зөөлгэн асарха үялгатай. Тиимэ болохолоороо, тэдэнэр конголез хуулин ёhонуудай мэдэл доро ороход болоно. Харин шанга ханалтын хэгдэхэ болобошье, профсоюзуудай забастовко хэхэ эрхые правительство hэргээжэ гээд президент Мобуту мэдүүлээ. Эдэ бүхы алхамуудтань баруун оронуудта угаа дурагүйгөөр хандаhан байна. Конгын горнорудна предприятинуудhаа абадаг угаа ехэ ашаг олзые мэдэй эдэ алхамууд үгы болгохо гэжэ Брюсселиин, Лондоной, Нью-Йоркын финансова томо баяшуул тоолоhон байна бшуу. Ашаг олзо олохын тулада ямаршье харата муухай ябуулга хэхээр монополистнууд бэлэн байдаг гэжэ hайн мэдэжэ ха юм.

Конгын правительствын саносхоhон зарим талаалын политическэ хараа бодолнууд империалис эгэлэгэдүүдэй hанаадда таараладагүй. Киншасада болоhон митинг дээрэ hаяхан үгэ хэлэхэдээ, Африкая нэгэдэлэй организацида хамаадаха байhан тухайгаа президент Мобуту мэдүүлээ, оромзай «энэ организациин программые бэелүүлгэдэ эгээн лэ hайнаар туhалха» гээд хэлээ. Конго халаа Анголын арадые сүлөөлхэ талаар Португалитай эбэсэшэгүй хараа бодол баримталжа, Родезиидэхи манай африкан аха дүүнэрэй ашa туhада тааралдадагүй Англиин политикые эрид шууд буруушаана гээд тэрэ тэмдэглээ. Социалис гүрэнүүдтэй харилсаан тушаа тогтохолоо, Мобуту иигэжэ хэлээ: «Конго бүрин эрхэтэ орон мүн. заримашуулай хүсэдэггүй байгаашье hаань гүрэнэй ашa туhада шухала болобол ямаршье ороной дипломатическа түлөөлэлгын зургааниие гү, али ямар нэгэн ондоо зүүн ороной түлөөлэлгын зургааниие хүлеэн абаха байhанаа бидэнэр лаблан баталнабди». Гэхэтэй хамта колонизаторнууд болон расистнууд бүхы шэнэ, түрүү юумэнүүдhээ Конгые үндэр ханануудаар халхалан холодуулхые хүсэнэ. Конгын газарые сүлөөтэ Африкада добтолхо талмай болгохо түсэбүүдhээ тэдэнэр оройдоошье арсаагүй. Эгээл иимэhээ Конголо эсэргүү харата үргэлгэнүүд мэгэрүүгээр хэгдэдэг байна бшуу.

Хүдэлэшэгүй бүрин эрхэтэй байха, экономическа болон культурна талаараа амжалтатайгаар урагшаа дабшаха гээшэ монополинуудтай эзэрхэлгэтэй, баруун оронуудтай мэдэл доро байлгатай угаа тааралдахагүй байна. Энэ ушар яhала ойлгосотой. Энэ ушарые бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхэ замаар дабшахые эрмэлзэдэг Африкын залуу гүрэнүүд улам бүри олоороо хүтэлбэри болгодог болоно байна. Харин капиталай эзэрхэлгые усадхаха, Африкын түрүү гүрэнүүдтэй, дэлхэйн түрүү үзэл баримталдаг хүсэнүүдтэй харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ политикые улам эрид шуудаар бэелүүлхэ тулам хүгжэжэ ороhон залуу ороной байдал уласхоорондын оршондо бүри бэхижэдэг, иимэ орон империалистнуудай hанаашалгануудта улам найдамтайгаар харюу сохилто үгэдэг гэжэ ажабайдал харуулжа үгэнэ.

А. БАТУРИН,
АПН-эй шэнжэлэгшэ.

США-гай элшэн сайд Сайгонhоо ниидэн гараа

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 12. (ТАСС). Урда Вьетнамдахи американ элшэн сайд Лодж США орохоёо мүнөөдэр Сайгонhоо ниидэн гараа. Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Сайгонhоо мэдээсэhэнэй ёhоор Лодж Рождествогой hайндэрые США-да үнгэргэхэ юм.

Лодж тушаалhаа бууха hанаашалга гаргана, Сайгон бусажа ерэхэ хэбэргүй гэhэн мэдээсэлнүүд элшэн сайдай ябахын урдуур Урда Вьетнамай ниислэлдэ үргэнөөр ороhон байгаа.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

НЭГЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: «Буряадай эрдэм наукын шэнэ шата» гэhэн түрүү бэшэг; «Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэhэн гаршаг доро материалнууд.

ХОЁРДОХИ ХУУДАҺАНДА: хүдөөдэ элүүр энхые хамгаалха тухай К. Батороевой статья; «Шэнэ гуримай ёhоор завод хүдэлнэ» гэhэн статья.

ГУРБАДАХИ ХУУДАҺАНДА: «Мүнгэн хада» — Д. Хилтухинай зураглал; «Шэнэ Монголой дуушан» — Монголой мүнөөнэй литературын үндэhэ hуури табигша уран зохёолшо Нацагдоржын түрэhөөр 60 жэлэй ойдо зорюулагдана.

ДҮРБЭДЭХИ ХУУДАҺАНДА: нютаг нютагай hонин.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора — 23-67, зам. редактора — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный — 47-59, 35-14, промышленный — 48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни — 40-49, идеологический — 24-74, 60-21, советского строительства и быта — 34-93, рабселькоров и писем — 25-41, 38-30, информации — 34-05 и перевод 24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-02157. Зак. № 1162.